

STICHTING PENSIOENFONDS SAGITTARIUS

JAARVERSLAG 2024

Inhoudsopgave

Verslag van het bestuur	3
Profiel	3
Organisatie	3
Kerncijfers	6
Ontwikkelingen in 2024	7
Het bestuur in 2024	7
Het beleid in 2024	10
Financiële ontwikkelingen in 2024	15
Actuariële analyse over 2024	20
Verwachte ontwikkelingen in het komende jaar	21
 Verslag van het verantwoordingsorgaan	 22
 Verslag van het intern toezicht	 24
 Balans per 31 december 2024	 28
 Staat van baten en lasten over 2024	 29
 Kasstroomoverzicht over 2024	 30
 Toelichting algemeen	 31
 Toelichting bij de balans per 31 december 2024	 37
 Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2024	 43
 Overige toelichtingen	 49
 Overige gegevens	 51
 Actuariële verklaring	 52
 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	 54

Verslag van het bestuur

Voor u ligt het jaarverslag over boekjaar 2024 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius (in het vervolg: het pensioenfonds). Het jaarverslag bestaat uit een verslag van het bestuur, de jaarrekening en overige gegevens.

Het jaarverslag geeft informatie over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en geeft een overzicht van de financiële stand van zaken aan het eind van het boekjaar.

Profiel

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds, verbonden aan de onderneming Rexel Nederland B.V. Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Bussum. Rexel Nederland B.V. heeft met de werknemers een pensioenregeling afgesproken. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het pensioenfonds.

In het gevoerde beleid staat het belang van de verzekerden voorop. Het bestuur heeft hierbij als belangrijkste taak te zorgen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige belangenafweging. Zo kan de hoofddoelstelling het beste worden gerealiseerd: inkomen verzorgen bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Vertrouwen van belanghebbenden dat het pensioenfonds deze taak serieus neemt en goed uitvoert, is een voorwaarde voor de continuïteit van het pensioenfonds. Het bestuur heeft een missie en visie gedefinieerd.

Missie

Het bestuur ziet het voeren van een solide beleid als missie, dat gericht is op zekerheid en continuïteit op de lange termijn voor alle belanghebbenden bij het pensioenfonds.

Visie

Het beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's, een kostenefficiënte werkwijze en organisatie en een open communicatie aan alle verzekerden en andere belanghebbenden.

Organisatie

Bestuur

Het bestuur bestaat uit drie vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de deelnemers en één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Op 22 mei 2025 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geslacht	Einde zittingsduur	
N. Mol	voorzitter	werkgever	man	30 juni 2025	*)
M. Lind	secretaris	werkgever	man	1 januari 2027	
R. Joop	penningmeester	deelnemers	man	1 augustus 2027	
L.F. Jongepier	lid	deelnemers	man	15 november 2028	
D.T. van Ruler	lid	werkgever	man	21 november 2026	
H. Rieske	lid	pensioengerechtigden	man	21 maart 2029	

*) kan worden herbenoemd

De leeftijdsopbouw van de bestuursleden is op 22 mei 2025 als volgt:

Leeftijdscategorie Aantal

40 – 50 jaar	2
50 – 60 jaar	1
60 – 70 jaar	2
70 – 80 jaar	1

Pensioenbureau

In de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden wordt het bestuur ondersteund door het pensioenbureau. Het pensioenbureau verzorgt de pensioenadministratie, de financiële administratie en de bestuursondersteuning.

Op 22 mei 2025 zijn de volgende personen bij het pensioenbureau werkzaam:

Naam	Functie
F.M.M. Poorthuis	directeur
M.A. van Leeuwen Boomkamp	secretariële ondersteuning
E.P.C. Schumm	pensioenadministrateur
N.B.M. Vooren	intern actuaris

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter van het bestuur en de directeur.

Verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De werkgever heeft geen zetel. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan is op 22 mei 2025 als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geslacht	Einde zittingsduur
R. Zuurmond	voorzitter	pensioengerechtigden	man	4 juni 2027
E.L. Verheul-Vermeer	secretaris	pensioengerechtigden	vrouw	13 februari 2027
B. Hartgers	lid	deelnemers	man	30 november 2027
S.A.H. Lamminga	lid	deelnemers	man	16 juli 2025 *)
J.E. Schilt	lid	pensioengerechtigden	man	16 mei 2029
A.T.W. Soethof	lid	pensioengerechtigden	man	13 februari 2027

*) kan worden herbenoemd

De leeftijdsopbouw van de leden van het verantwoordingsorgaan is op 22 mei 2025 als volgt:

Leeftijdscategorie Aantal

40 – 50 jaar	2
50 – 60 jaar	0
60 – 70 jaar	1
70 – 80 jaar	3

De belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan is een oordeel geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en toekomstige beleidskeuzes. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan op een aantal gebieden adviesrecht. Het bestuur en verantwoordingsorgaan vergaderen ten minste tweemaal per jaar gezamenlijk.

Intern toezicht

Het intern toezicht beoordeelt of het bestuur procedures juist volgt en zorgvuldig tot besluitvorming komt. Het ziet daarbij toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het intern toezicht bij het pensioenfonds wordt verzorgd in de vorm van een jaarlijkse visitatie door drie onafhankelijke personen. De samenstelling van de visitatiecommissie is op 22 mei 2025 als volgt:

Naam	Functie
R.F. Grobbe	voorzitter
R.J.P. van der Heijden	lid
J.L. Verhulst	lid

Sleutelfuncties

De houders van de sleutelfuncties in het pensioenfonds zijn:

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie
risicobeheerfunctie	N. Mol
actuariële functie	Milliman Pensioenen B.V. (R. van der Meer)
interne auditfunctie	M. Lind

Compliance officer

De compliance officer bewaakt dat het pensioenfonds voldoet aan de voor het pensioenfonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving. Bestuurslid Lind is als compliance officer aangesteld. Hij heeft het volgende verklaard: “Als compliance officer heb ik vastgesteld dat de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan, de medewerkers pensioenbureau en de leden van de visitatiecommissie hebben verklaard dat zij de gedragscode in 2024 hebben nageleefd. Dit geldt niet voor één voormalig medewerker pensioenbureau en de compliance officer heeft hierover derhalve een aanbeveling gedaan. Als onderdeel van de gedragscode melden de leden van het bestuur, de leden van het verantwoordingsorgaan en de medewerkers pensioenbureau hun nevenfuncties en relatiegeschenken. Sinds de voorgaande rapportage zijn 2 meldingen nevenfuncties aan mij als compliance officer gedaan. Deze zijn als niet conflicterend met de belangen van het pensioenfonds beoordeeld. Tevens zijn er geen aanwijzingen dat het pensioenfonds in 2024 met compliance incidenten te maken heeft gehad. Er staan geen aanbevelingen uit voorgaande jaren open en de compliance officer heeft, conform hierboven, één aanbeveling gedaan.

Het pensioenfonds neemt de juiste stappen om ook in de toekomst te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving. De naleving van de algemene verordening gegevensbescherming wordt jaarlijks door het pensioenbureau geëvalueerd. De conclusie was dat de AVG (en ook de Gedragslijn Pensioenfederatie in deze) wordt nageleefd en dat dit op adequate en doeltreffende wijze plaatsvindt.”

Externe dienstverleners

Het beheren van de beleggingen is in zijn geheel uitbesteed aan Northern Trust Management Services (Ireland) Limited, een grote internationale vermogensbeheerder. De bewaarneming van de aandelen en obligaties is toevertrouwd aan The Northern Trust Company. Het bestuur heeft Milliman Pensioenen B.V. als certificerend actuaris aangesteld en BDO Audit & Assurance B.V. als accountant van het pensioenfonds.

Kerncijfers

(alle bedragen in 1.000 euro)

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal verzekerden					
Deelnemers	412	440	446	447	448
Gewezen deelnemers	1.271	1.277	1.307	1.344	1.457
Pensioengerechtigden	1.669	1.695	1.466	1.463	1.490
	<u>3.352</u>	<u>3.412</u>	<u>3.219</u>	<u>3.254</u>	<u>3.395</u>
Toeslagverlening per 1 januari	1,3%	5,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Pensioenuitvoering					
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	5.005	5.044	4.890	4.689	4.617
Kostendeekkende premie	4.158	4.119	5.730	5.381	4.565
Gedempte premie	4.852	4.810	4.395	3.937	3.668
Pensioenuitvoeringskosten	1.041	709	689	649	660
Pensioenuitkeringen	15.182	15.460	14.806	14.996	15.195
Vermogenssituatie ultimo boekjaar					
Algemene reserve	75.200	77.739	73.658	54.284	10.846
Technische voorzieningen	262.217	258.829	238.059	327.613	361.997
Dekkingsgraad actueel	128,7%	130,0%	130,9%	116,6%	103,0%
Beleidsdekkingsgraad	131,6%	130,8%	125,1%	111,3%	97,3%
Reële dekkingsgraad	100,0%	97,7%	95,5%	90,8%	80,3%
Gemiddelde rente	2,20%	2,38%	2,72%	0,51%	0,09%
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	118.393	120.036	115.851	138.512	137.528
Vastrentende waarden	202.035	196.944	181.025	226.229	216.628
Overig	2.686	2.534	2.460	1.759	1.461
Beleggingsrendementen					
Voor aftrek kosten	4,1%	11,3%	-15,8%	5,9%	3,9%
Na aftrek kosten	4,0%	11,2%	-15,9%	5,8%	3,8%
Benchmark (MSCI EMU en Barclays)	4,0%	11,2%	-16,0%	5,6%	3,5%
Kostenratio's					
Pensioenbeheer (kosten per deelnemer)	0,500	0,332	0,360	0,340	0,341
Vermogensbeheer (inclusief transactiekosten)	0,14%	0,14%	0,14%	0,14%	0,15%
Transactiekosten	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,04%

Ontwikkelingen in 2024

Ontwikkeling financiële positie

Het pensioenfonds kende in 2024 een negatief resultaat.

De actuele dekkingsgraad daalde van 130,0% per 31 december 2023 naar 128,7% per 31 december 2024.

De beleidsdekkingsgraad (de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden) kende een stijging van 130,8% per 31 december 2023 naar 131,6% per 31 december 2024.

Verhoging van de pensioenen

Het wel of niet toekennen van een toeslag op de pensioenen hangt af van de financiële positie van het pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de belangrijkste maatstaf voor de financiële positie van het fonds. De beleidsdekkingsgraad ligt per 31 december 2024 boven de ondergrens voor toeslagverlening (120%), maar onder de bovengrens (135%) waarbij een volledige toeslag mogelijk is. Wanneer de beleidsdekkingsgraad zich tussen 120% en 135% begeeft is een gedeeltelijke toeslag mogelijk.

Bij de toekenning van een toeslag wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen (een prijsindexcijfer). De prijsindex bedroeg over het afgelopen jaar 2,6%. De gedeeltelijke toeslag bedraagt 77% van deze prijsindex en is daarom per 1 januari 2025 2,0%.

Omdat er in de afgelopen jaren geen ruimte was voor een (volledige) verhoging groeide de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2025 tot in totaal 32,4% (1 januari 2024: 31,6%).

Het bestuur in 2024

Het bestuur werkt met een bestuurlijke jaarplanning en een totaaloverzicht van alle beheers- en bewakingsmaatregelen. Op deze wijze zorgt het bestuur ervoor dat alle relevante aspecten van het besturen van het pensioenfonds worden behandeld. Dit betreft onder andere:

- de behandeling van alle onderwerpen die horen bij de aandachtsgebieden welke de gehele bedrijfsvoering van het fonds weerspiegelen;
- de monitoring van alle beheers- en bewakingsmaatregelen vanuit het integraal risicomanagement;
- de beoordeling van alle verantwoordingsrapportages;
- de evaluatie van de opzet en van de beleidsdocumenten van enkele aandachtsgebieden.

Daarnaast zijn er meer specifieke onderwerpen aan de orde geweest. Onderstaand is dit nader toegelicht.

Governance

Per 15 november 2024 liep de zittingstermijn van de heer Jongepier af. De heer Jongepier is vertegenwoordiger van de werkgever en is in 2024 herbenoemd door het bestuur.

De heer Rieske is op 21 maart 2025 bestuurslid geworden namens de gepensioneerden.

Speciale aandacht was er in 2024 voor de volgende onderwerpen:

- Het bestuur heeft een zelfevaluatie gehouden.
- Er zijn tien uitvragen gedaan door DNB. Dit gaat om zes uitvragen over de niet-financiële risico's en vier uitvragen over de voortgang ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel.
- In 2024 heeft de conversie naar het nieuwe pensioenadministratiesysteem plaatsgevonden. Begin 2025 is de implementatie afgerond.

- In 2024 is diverse keren overleg geweest met de werkgever over de toekomst van het pensioenfonds. Rekening houdend met het feit dat de werkgever heeft besloten de nieuwe pensioenregeling niet bij Sagittarius te willen uitvoeren, heeft het bestuur van het pensioenfonds een eigen kwalitatief onderzoek uit naar drie mogelijke scenario's uitgevoerd:
 1. de opgebouwde en ingegane pensioenen blijven bij Sagittarius;
 2. Sagittarius besluit tot liquidatie waarbij alle pensioenen worden overgedragen naar een nieuwe pensioenuitvoerder;
 3. Sagittarius stemt in met overdracht van de opgebouwde pensioenen van de werknemers van Rexel. De opgebouwde pensioenen van gewezen deelnemers en ingegane pensioenen blijven bij Sagittarius.

De conclusies uit de in 2024 extern uitgevoerde ALM-studie alsook de uitkomsten van de enquête die Sagittarius onder de slapers en gepensioneerden heeft uitgevoerd, hebben onderdeel uitgemaakt van het onderzoek.

- In 2024 zijn de volgende onderdelen van de bedrijfsvoering geëvalueerd: governance-beleid, beloningsbeleid, directiereglement, werving en selectie leden van het bestuur/verantwoordingsorgaan/visitatiecommissie en daarnaast het beleid omtrent de incidentenregeling, noodprocedure, gedragscode, aanpak risicohouding, verantwoording/intern toezicht/compliance, uitvoering vermogensbeheer, uitvoering pensioen- en financiële beheer, leveranciers informatie matrix en de eigenrisicobeoordeling. Verder zijn de volgende aandachtsgebieden voor wat betreft de risicoanalyses en de effectiviteit van de maatregelen geëvalueerd: governance, financiële opzet, beleggingsbeleid, uitvoering vermogensbeheer en de uitvoering pensioen- en financieel beheer.
- Het self-assessment Informatiebeveiliging is afgerond en aan DNB aangeboden. DNB heeft aangegeven hierover geen vragen te hebben.
- Er is onderzocht welke acties het pensioenfonds moest nemen om DORA-compliant te worden. DORA (Digital Operational Resilience Act) is een Europese verordening met als doel financiële organisaties te helpen hun IT-risico's beter te beheersen en weerbaarder te worden tegen cyberdreigingen. Het pensioenfonds is DORA-compliant.

Aanvullend zijn de volgende aspecten te benoemen:

- Het pensioenfonds voert een integrale bedrijfsvoering. Onderdelen hiervan zijn een adequate AO/IC, beleidsvorming vanuit de doelstellingen van het pensioenfonds en evenwichtige belangen-behartiging, adequaat risicomanagement (beheersing van risico's) en openheid over het beleid. Tevens wordt de naleving van de gedragscode, welke fraudepreventiemaatregelen bevat, bewaakt.
- De aanbevelingen van de visitatiecommissie, actuaris, accountant, compliance officer en sleutelfunctiehouders zijn allemaal behandeld. Enkele punten worden in 2025 verder uitgewerkt en afgehandeld.
- Het pensioenfonds is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.
- Er is sprake van een bij het pensioenfonds passende beloningsstructuur. De externe leden van het bestuur en de vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden ontvangen een vaste vergoeding voor hun bestuurslidmaatschap die gerelateerd is aan de mate van deskundigheid, vaardigheden, verantwoordelijkheid en tijdsbesteding. Gepensioneerde leden van het verantwoordingsorgaan en aspirant-gepensioneerde leden van het bestuur ontvangen een vacatievergoeding per vergadering. Werkgevers- en deelnemersvertegenwoordigers in beide organen die een dienstverband hebben met de werkgever ontvangen geen vergoeding.
- In 2024 ondertekenden alle betrokkenen (leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de visitatiecommissie en het pensioembureau) de jaarlijkse verklaring over de naleving van de gedragscode.
- Er zijn in 2024 drie klachten ontvangen. Ook het "uiten van ongenoegen" wordt hierbij als een klacht gezien. Twee deelnemers uitten hun ongenoegen over de indexatie per 1 januari 2024 en één deelnemer verzocht om met terugwerkende kracht een korting op het nabestaandenpensioen in verband met een te groot leeftijdsverschil teniet te doen. Het pensioembureau heeft op een adequate manier met de deelnemers hierover gecommuniceerd.

Code Pensioenfondsen

De herziene Code Pensioenfondsen is per 1 januari 2024 in werking getreden en vervangt per deze datum de code uit 2018. Deze herziening vindt plaats tegen de achtergrond van de start van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en beoogt recente relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen die zich sinds de vorige versie hebben voorgedaan, zoals duurzaamheid en diversiteit & inclusie, in de code te laten terugkomen.

De Code Pensioenfondsen wordt door het pensioenfonds nageleefd met de beste intenties. Voor het bestuur zit de waarde ervan in de dialoog en afgewogen besluitvorming, meer dan in het naleven van de letter van de code.

Zaken waarvan het pensioenfonds van de code afwijkt, zijn:

- diversiteit met betrekking tot leeftijd en geslacht in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan (norm 35). Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met diversiteit zoals opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, leeftijd en geslacht. Dit is nader beschreven in de beleidsdocumenten met betrekking tot de werving en selectie van leden voor het bestuur respectievelijk het verantwoordingsorgaan. Diversiteit met betrekking tot leeftijd en geslacht is deels aanwezig in de huidige samenstelling van het bestuur (één bestuurder bij aanvang bestuursfunctie jonger dan 40 jaar) en het verantwoordingsorgaan (één vrouw);
- het gebruik maken van externe hulp bij de zelfevaluatie van het bestuur (norm 49). De zelfevaluatie van het bestuur is een continu proces. Daarbij wordt geen gebruik gemaakt van externe hulp, omdat het bestuur meent dat de kosten hiervan niet opwegen tegen de toegevoegde waarde ervan.

Financiële opzet

Het jaar 2024 was het tweede jaar van de driejarige premieperiode van de CDC-regeling. De pensioenpremie is gelijk aan 40,2%, waarvan de werkgever 70% betaalt en de werknemer 30%. De pensioenregeling kent een opbouwpercentage van 1,75%. De opbouw is in 2024 niet verlaagd.

De actuariële sleutelfunctiehouder heeft in 2024 alle grondslagen voor de berekening van de technische voorzieningen geëvalueerd. Hij is akkoord gegaan met de wijziging van de overlevingstafels van AG-Prognosetafel 2022 naar AG-Prognosetafel 2024 per 31 december 2024 en met de verhoging van de kostenopslag van 3% naar 4%. Ook de keuze om de overige grondslagen van de technische voorzieningen niet te wijzigen achtte de sleutelfunctiehouder voldoende onderbouwd.

Beleggingen

Het pensioenfonds kent een passief beleggingsbeleid. In 2024 zijn geen aanpassingen gemaakt in het beleid.

Het totaal beleggingsrendement (vóór aftrek kosten) was in 2024 4,1% (2023: 11,3%).

Vermogensbeheer

Als gevolg van het passieve beleggingsbeleid enerzijds en de eenvoudige structuur van de beleggingen anderzijds is het vermogensbeheer zeer transparant. Het volgen van de beleggingsresultaten en ook het volgen van de kwaliteit van dienstverlening door de vermogensbeheerder is eenvoudig.

De uitbesteding van het vermogensbeheer betekent dat het pensioenfonds geen rechtstreeks zicht heeft en geen directe controle uitvoert op de processen van de externe dienstverleners. Het bestuur stelt daarom hoge kwaliteitseisen aan de organisatie. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

De dienstverlening van zowel de vermogensbeheerder als de custodian worden gecertificeerd (SOC-verklaringen) door KPMG. KPMG heeft in 2024 als onafhankelijke instelling beoordeeld of het kwaliteitssysteem aan de gestelde normen voldoet. Uit de SOC-rapportages blijkt dat de systemen en processen van de dienstverlening correct zijn doorlopen en dat de ingerichte interne beheersmaatregelen op de uitbestede processen voldoende zijn in opzet, bestaan en werking.

Pensioen- en financieel beheer

De pensioen- en financiële administratie zijn niet uitbesteed, maar worden volledig in eigen beheer uitgevoerd door het pensioenbureau. De reguliere werkzaamheden van het pensioenbureau zijn naar volle tevredenheid uitgevoerd. Er hebben zich geen calamiteiten of bijzonderheden voorgedaan.

Het pensioenfonds verstrekt, naast schriftelijke en mondelinge informatie, ook informatie via de website. Op de website zijn de geldende statuten en pensioenreglementen met bijbehorende pensioenbrochures gepubliceerd. Tevens zijn er het uitgebrachte pensioennieuws, de actuele informatie over de toeslagen en de beleidsdekkingsgraad te vinden.

Aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden is in 2024 hun jaarlijkse uniform pensioenoverzicht verzonden. In januari 2024 en in augustus 2024 is het pensioennieuws uitgebracht. Tot slot kunnen alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hun pensioenaanspraken en -rechten terugvinden in het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl).

Jaarlijks voert het pensioenfonds een haalbaarheidstoets uit. Dit betekent dat er voor het gehele pensioenfonds een prognose van 60 jaar wordt gemaakt, waarbij gekeken wordt hoe hoog het pensioenresultaat is na 60 jaar. Het pensioenresultaat is de mate waarin het pensioenfonds in staat is om de inflatie te kunnen volgen (koopkrachtbehoud). Conform de Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader dient vervolgens een aantal ondergrenzen te worden vastgesteld. De uitvoering van de eerste aanvangshaalbaarheidstoets leidde tot de volgende ondergrenzen aan het pensioenresultaat:

- vanuit de evenwichtssituatie gemiddeld een pensioenresultaat van 85%;
- vanuit de feitelijke financiële situatie gemiddeld een pensioenresultaat van 81%;
- maximale afwijking van het gemiddelde 25% (slechtweersscenario).

De uitkomsten van de in 2024 uitgevoerde haalbaarheidstoets zijn binnen de vastgestelde grenzen. De uitkomst in 2024 was een verwacht pensioenresultaat van 98,8% (2023: 96,2%) vanuit de feitelijke financiële positie.

Ultimo 2023 was de beleidsdekkingsgraad 130,8% en het vereist eigen vermogen 116,6%, zodat in 2024 geen herstelplan hoefde te worden ingediend.

Het beleid in 2024

Pensioenbeleid

In 2024 is er nog één pensioenregeling waarin opbouw plaatsvindt (Rexel Nederland Regeling). De Rexel Nederland Regeling kent een opbouw van ouderdomspensioen van 1,75%.

De regeling biedt dekking ingeval van pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid tijdens het dienstverband met de werkgever:

- een ouderdomspensioen dat wordt uitgekeerd vanaf de pensioendatum (68 jaar);
- een partnerpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden;
- een wezenpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden;
- voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid.

De Rexel Nederland Regeling is een collectief beschikbare premieregeling, waarbij de premie voor drie jaar is vastgesteld. Indien in enig jaar de premie minder bedraagt dan benodigd (met inachtneming van de reserve pensioenpremie) dan zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd. De reguliere opbouw van ouderdomspensioen is 1,75% per jaar en de pensioenleeftijd is 68 jaar. Voor het partnerpensioen vindt opbouw plaats ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en is maximaal de prijsindex. Daarnaast geldt een gemaximeerd pensioengevend salaris dat gelijk is aan het maximale WIA-grenssalaris (€ 71.628 in 2024).

Mutatieoverzicht deelnemers

Het verzekerdenbestand voor alle pensioenregelingen samen heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld:

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal 2024	Totaal 2023
Stand per 1 januari	440	1.277	1.695	3.412	3.219
Toetreding	29	0	0	29	53
Pensionering	-1	-43	44	0	0
Overlijden	-1	-3	-89	-93	-91
Uitdiensttreding	-56	56	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-16	0	-16	-32
Afkoop	0	0	-7	-7	-42
Toekenning nabestaandenpensioen	0	0	30	30	34
Herindiensttreding	1	-1	0	0	0
Invalidering	1	-1	0	0	0
Van Nationale-Nederlanden	0	0	0	0	276
Bereiken expiratieleeftijd	-1	1	0	0	-2
Overlijden ex-partner	0	0	-1	-1	-2
Einde studie	0	0	-3	-3	-1
Correctie	0	1	0	1	0
Stand per 31 december	412	1.271	1.669	3.352	3.412

Premiebeleid

De deelnemers van het pensioenfonds hebben een pensioenopbouw volgens de Rexel Nederland Regeling. Deze regeling is een zogenaamde CDC-regeling. Dit is een pensioenregeling waarbij de pensioenpremie qua hoogte voor drie jaar vaststaat.

Uit de pensioenpremie dient de beoogde pensioenopbouw volgens het pensioenreglement te worden gefinancierd. Wanneer de pensioenpremie hoger is dan de kostendeekkende premie (of gedempte premie als die hoger is), dan wordt het meerdere toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. Is de pensioenpremie lager dan de kostendeekkende premie (of gedempte premie als die hoger is), dan wordt het tekort onttrokken aan de reserve pensioenpremie. Blijkt er dan nog steeds een tekort voor een volledige opbouw, dan zal de pensioenopbouw in dat jaar worden verlaagd.

De reserve pensioenpremie wordt gevormd gedurende de driejaarsperiode van de vaste premieafpraak. Aan het einde van de driejaarsperiode wordt de aanwezige reserve pensioenpremie toegevoegd aan de algemene reserve. De pensioenpremie is gelijk aan 40,2% van de pensioengrondslag.

Toeslagbeleid

Het pensioenfonds heeft een voorwaardelijke toeslagregeling. Bij de voorwaardelijke toeslagverlening wordt op de pensioenen toeslag verleend van maximaal de consumentenprijsindex (alle huishoudens, afgeleid). Het bestuur heeft in zijn beleidsvoornemen kaders aangegeven die het uitgangspunt zijn voor de beslissing over toeslagverlening. Als de beleidsdekkingsgraad zich onder de 120% bevindt wordt er geen toeslag verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad boven 135% is een volledige toeslag mogelijk. Wanneer de beleidsdekkingsgraad zich tussen de 120% en 135% begeeft, is een gedeeltelijke toeslag mogelijk. De beleidsdekkingsgraad aan het eind van 2024 bedraagt 131,6% en daarom heeft het bestuur per 1 januari 2025 een gedeeltelijke toeslag kunnen verlenen.

Bij de toekenning van een toeslag wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen (een prijsindexcijfer). De prijsindex bedroeg over het afgelopen jaar 2,6%. De gedeeltelijke toeslag bedraagt 77% van deze prijsindex en is daarom per 1 januari 2025 2,0%.

Omdat er in de afgelopen jaren geen ruimte was voor een (volledige) verhoging groeide de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2025 tot in totaal 32,4% (1 januari 2024: 31,6%).

Beleggingsbeleid

Om de geformuleerde beleggingsdoelstelling bij een acceptabel risiconiveau te bereiken, is een strategische norm en een bandbreedte vastgesteld voor de verdeling van de beleggingen. De verdeling en bandbreedte zijn als volgt:

Beleggingscategorie	Norm	Minimaal	Maximaal
Aandelen	37,5%	34,5%	40,5%
Vastrentende waarden	62,5%	59,5%	65,5%

Ultimo 2024 bedragen de aandelen 37,5% van de beleggingsportefeuille, de vastrentende waarden 62,5%. Daarmee valt de bestaande beleggingsmix binnen de geformuleerde bandbreedte. Bij de vaststelling van de feitelijke beleggingsmix is de post “Overig” uit de balans toegewezen aan de aandelen (beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen met betrekking tot de aandelen) en de vastrentende waarden (beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen met betrekking tot de vastrentende waarden).

De aandelenportefeuille bestaat uit in Euro genoteerde aandelen in de EMU landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “MSCI EMU”-index te volgen.

De vastrentende waarden zijn gesplitst in:

- De Zuid-Europese landen. Er is een (afgesplitste) portefeuille met obligaties uit de landen Italië en Spanje. De obligaties worden aangehouden tot de einddatum. Hierin vinden geen nieuwe aankopen meer plaats. Deze afgesplitste portefeuille wordt dus geleidelijk afgebouwd.
- De Noord-Europese landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “Barclays’ Euro-Aggregate: Treasury DE, FR, NL, BE, AT & FI only”-index te volgen.

Herallocatiebeleid. Het herallocatiebeleid is bedoeld om de strategische normverdeling van het belegde vermogen zoveel mogelijk op het gewenste niveau te handhaven. Dit vindt plaats door de strategische normverdeling van de portefeuille binnen de bandbreedtes te blijven volgen. Als onvoorziene omstandigheden zich manifesteren kan de herallocatie tijdelijk worden opgeschort. Het bestuur neemt hierover een discretionaire beslissing.

Derivatenbeleid. De vermogensbeheerder maakt beperkt gebruik van derivaten puur om de indices te kunnen blijven volgen. De vermogensbeheerder mag binnen het mandaat gebruik maken van futures op aandelen om kleine sommen geld, tot een maximum van 5% van de portefeuillewaarde, efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. De bedoeling hiervan is mede om dividenden te herinvesteren tussen het moment dat het dividend wordt toegekend en het moment dat het dividend daadwerkelijk wordt uitgekeerd.

Rentebeleid. Het rentebeleid is vormgegeven door bij de vaststelling van de strategische normverdeling van de beleggingsportefeuille rekening te houden met de waarde van de vastrentende waarden (obligatieportefeuilles) en de contante waarde van toekomstige pensioenuitkeringen. Er wordt een berekening gemaakt van enerzijds de waarde van de obligatieportefeuille en anderzijds de contante waarde van de verwachte pensioenuitkeringen. Als blijkt dat de contante waarde van de pensioenuitkeringen in de eerste 10 jaar plus één derde van de contante waarde van de pensioenuitkeringen na 10 jaar niet meer door de obligatieportefeuille worden gedekt, zal de strategische normverdeling opnieuw worden vastgesteld.

Valutabeleid. De strategie van het pensioenfonds is om niet te beleggen in vreemde valuta.

Verantwoord beleggen

De uitgangspunten van het beleggingsbeleid worden jaarlijks besproken met het verantwoordingsorgaan. In 2024 is dit echter niet gebeurd. Het bestuur is zich ervan bewust dat het als belegger een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij. In de pensioensector wordt voor wat betreft het beleggingsbeleid veel aandacht gevestigd op aspecten als milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Er wordt belegd volgens de eisen die de wetgeving stelt ten aanzien van verantwoord beleggen. Er is geen sprake van een actief beleid. Het pensioenfonds heeft voor de gehele beleggingsportefeuille gekozen voor passief beleggen. Het beleggingsbeleid betekent ten aanzien van verantwoord beleggen het volgende:

- Het pensioenfonds belegt alleen in de Eurozone, voor zowel vastrentende waarden als zakelijke waarden. Dit betekent dat dit ten aanzien van verantwoord beleggen al een grote inkadering is van het beleggingsuniversum.
- Het pensioenfonds belegt qua vastrentende waarden alleen in staatsobligaties, waarmee sprake is van een verdere inkadering ten aanzien van verantwoord beleggen.

Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren (Informatieverschaffingsverordening SFDR en EU-taxonomie)

Het pensioenfonds heeft de volgende beleggingsdoelstellingen:

- het handhaven of nastreven van een gezonde financiële positie van het pensioenfonds om de nominale pensioenaanspraken na te kunnen komen;
- het behalen van positief beleggingsresultaat tegen aanvaardbare risico's in verband met het streven naar toeslagverlening op de pensioenaanspraken;
- het voeren van een solide beleggingsbeleid, gericht op de lange termijn, waarbij een stabiel rendement wordt nagestreefd, onder bewaking van de daarmee gemoeide kosten.

In het beleid worden de wettelijke eisen voor duurzaam beleggen in acht genomen, maar bij beleggingsbeslissingen wordt niet apart met duurzaamheidsrisico's rekening gehouden of met eventuele ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. De reden hiervoor ligt vooral in het feit dat het pensioenfonds een passief beleggingsbeleid voert, waarbij een index wordt gevolgd, en daardoor geen directe invloed kan uitoefenen op de keuzes van de vermogensbeheerder. Bovendien brengt het meewegen van ongunstige effecten gedetailleerde rapportageverplichtingen met zich mee die nog niet bekend zijn en tot hoge kosten kunnen leiden.

Het pensioenfonds classificeert haar pensioenregeling niet als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot, waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. De pensioenregeling valt daarmee onder artikel 6 van de SFDR. De beleggingen van het pensioenfonds houden daarmee ook geen rekening met de EU-criteria voor ecologische duurzame economische activiteiten.

Het bestuur blijft het duurzaamheidselement monitoren en behandelen.

Het beloningsbeleid van het pensioenfonds draagt bij aan het voorkomen van belangenverstrengeling en ongewenste risico's. Duurzaamheidsrisico's spelen hierin geen rol.

Risicomanagementbeleid

Het pensioenfonds heeft een risicomanagementbeleid dat volledig is geïntegreerd in de bedrijfsvoering.

Meest significante risico's. Uit de risicoanalyses blijkt dat er drie financiële risico's als significant zijn te beschouwen: het renterisico en het looptijdenrisico (beide in het kader van matching) en het marktrisico (vastrentende waarden en aandelen). Deze risico's zijn helder en worden bewust gelopen. De wijze waarop met deze risico's wordt omgegaan is verdisconteerd in het strategische beleggingsbeleid. Daarbij is een balans gezocht tussen korte termijn solvabiliteit enerzijds en lange termijn gewenste toeslagverlening anderzijds.

Daarnaast zijn er een aantal risico's die tijdelijk en bewust gelopen worden. Dit betreft:

- Het risico dat de pensioenopbouw elders wordt ondergebracht, bijvoorbeeld als gevolg van een wijziging van de wet- en regelgeving, waardoor het pensioenfonds als een gesloten fonds verder gaat. Dit risico wordt geadresseerd in het onderzoek naar de toekomst van het pensioenfonds.
- Het risico dat openstaande vacatures in het bestuur voor langere tijd niet kunnen worden vervuld. Op dit moment zijn alle vacatures vervuld.
- Het risico dat één of meerdere personen in het bestuur of pensioenbureau wegvallen. Dit risico wordt geadresseerd door de keuze voor een pensioenadministratiepakket dat tevens extern kan worden uitgevoerd.
- Het risico op onvrede bij deelnemers inzake het niet volledig kunnen realiseren van de toeslagambitie. Dit risico was met name aan de orde bij de hoge inflatie van de afgelopen jaren en wordt door het bestuur gemonitord. Tevens wordt hier aandacht aan besteed in de communicatie.

In 2024 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de geldende risicowaarderingen. De evaluatie heeft niet geleid tot aanpassingen in de kans/impact-combinaties.

Frauderisico. Het pensioenfonds voert een integere bedrijfsvoering. Onder meer wordt de naleving van de gedragscode, welke fraudepreventiemaatregelen bevat, bewaakt. Sleutelfunctiehouders en medewerkers IT-ondersteuning onderschrijven naast de gedragscode een aanvullende integriteitsverklaring. Het bestuur is niet bekend met beleid of handelingen die in strijd zijn met geldende wet- en regelgeving en heeft geen fraude of signalen van fraude waargenomen.

Risicobereidheid. De voor het pensioenfonds geldende risicobereidheid is 'laag'. Het huidige strategische beleggingsbeleid sluit aan op deze risicohouding, hetgeen tot uiting komt in de hoogte van het vereist eigen vermogen en in de ondergrenzen die met behulp van de haalbaarheidstoets zijn vastgesteld. De genoemde financiële risico's zijn sluitend bij de risicohouding.

Impact van verwezenlijking meest significante risico's. Ieder jaar voert het pensioenfonds een impactanalyse uit. Deze financiële analyse geeft inzicht in het effect van een stijging/daling van zowel de rente als het rendement op zakelijke waarden op de hoogte van de dekkingsgraad. Daarnaast worden jaarlijks scenarioanalyses uitgevoerd, waar de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de komende 10 jaar wordt onderzocht en waarbij naar verschillende scenario's wordt gekeken. Hiermee wordt de gevoeligheid van marktbewegingen op de technische voorzieningen, de beleggingen en de dekkingsgraad inzichtelijk gemaakt.

Belangrijke risico's afgelopen boekjaar. De belangrijkste financiële risico's in het afgelopen boekjaar zijn het renterisico en het marktrisico op aandelen. Deze risico's worden bewust gelopen om een mate van toeslagverlening in de toekomst na te streven. Dit komt ook tot uitdrukking in de resultaten van het pensioenfonds. In 2024 was er sprake van een positief resultaat op intrest van € 1.227.933 en in 2023 van € 16.763.794.

Financiële ontwikkelingen in 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

Financiële positie per 31 december 2024

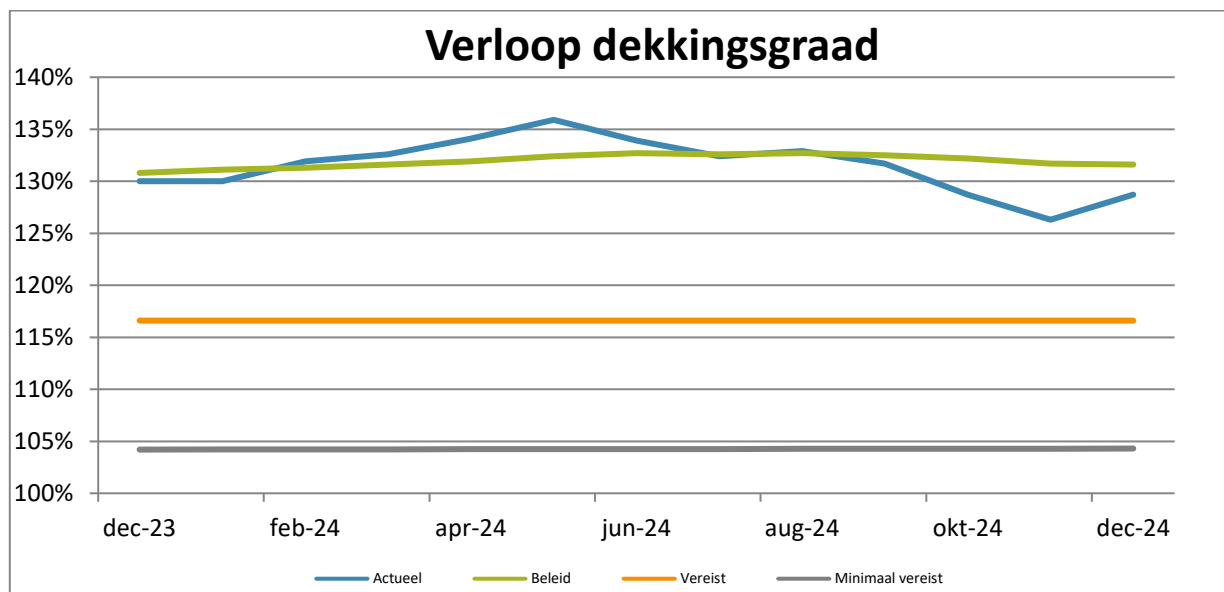
De financiële positie van het pensioenfonds wordt gemeten door de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Per 31 december 2024 is deze gelijk aan 131,6% tegenover een beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 van 130,8%.

Daarnaast dient jaarlijks de reële dekkingsgraad te worden vastgesteld. De reële dekkingsgraad houdt bij de berekening van de technische voorzieningen rekening met toekomstige toeslagen over de opgebouwde pensioenen. De reële dekkingsgraad geeft daardoor de verhouding weer tussen het actueel aanwezige vermogen en het vermogen dat nodig is om, boven op de nominale pensioenverplichtingen, ook de voorwaardelijke toeslagen op het niveau van de prijsontwikkeling te kunnen verstrekken.

Een reële dekkingsgraad van 100% houdt dus in dat een pensioenfonds voldoende in kas heeft om niet alleen de nominale pensioenverplichtingen, maar ook de voorwaardelijke toeslagen te kunnen financieren. Aan het eind van 2024 bedraagt de reële dekkingsgraad 100,0% (2023: 97,7%).

Omdat het pensioenfonds per 31 december 2024 een hogere beleidsdekkingsgraad had dan het vereist eigen vermogen van 116,6%, hoeft het pensioenfonds in 2025 geen herstelplan in te dienen.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraden is in 2024 als volgt:

Belegd vermogen. De verdeling van het belegd vermogen aan het einde van het jaar was als volgt:

Beleggingscategorie	2024		2023	
Aandelen	118.393	36,6%	120.036	37,6%
Obligaties Noord-Europese landen	186.180	57,6%	179.809	56,2%
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	15.855	5,0%	17.135	5,4%
Overig	2.686	0,8%	2.534	0,8%
Totaal	323.114	100,0%	319.514	100,0%

Technische voorzieningen. De opbouw van de technische voorzieningen aan het einde van het jaar was als volgt:

	2024	2023
Deelnemers	31.881	28.218
Gewezen deelnemers	64.591	63.801
Pensioengerechtigden	165.745	166.810
	262.217	258.829

Ontwikkeling financiële positie. De financiële positie van het pensioenfonds ontwikkelde zich in 2024 als volgt:

	Vermogen (excl. reserve pensioenpremie)	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad actueel
Stand per 1 januari 2024	336.568	258.829	130,0%
Toeslagverlening	-38	3.365	-1,6%
Premies	5.005	2.986	0,4%
Mutatie reserve pensioenpremie	-153	0	-0,1%
Beleggingsopbrengsten	12.436	8.715	0,5%
Uitkeringen	-15.134	-15.080	1,7%
Wijziging sterftetafel	0	-794	0,4%
Wijziging kostenopslag	0	2.501	-1,3%
Wijziging marktrente	0	2.987	-1,5%
Overig	-1.267	-1.292	0,2%
Stand per 31 december 2024	337.417	262.217	128,7%

Analyse van het resultaat van het boekjaar

Het pensioenfonds kende in 2024 een negatief resultaat van 2.386 (2023: 4.315 positief). Ieder jaar wordt het behaalde resultaat geanalyseerd. Het resultaat opgesplitst naar bronnen ziet er als volgt uit:

Resultatenbron	2024	2023
Pensioenopbouw	847	925
Kosten	-227	135
Intrest en toeslagverlening	-2.176	2.784
Overige	-830	471
Totaal	-2.386	4.315

In 2024 is besloten om per 1 januari 2024 een toeslag te verlenen van 1,3%. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat. Ook de daling van de marktrente heeft geleid tot een negatief resultaat. Daartegenover stonden positieve beleggingsresultaten. Per saldo was het resultaat op intrest en toeslagverlening negatief.

In de paragraaf ‘Actuariële analyse over 2024’ is een uitgebreide uiteenzetting van de resultaatbronnen te vinden.

Beleggingsrendement

In 2024 hebben zowel de aandelen als de obligaties positief gerendeerd. Over de totale portefeuille bedraagt het rendement (voor aftrek kosten) in 2024 4,1% (2023: 11,3%).

De afzonderlijke rendementen waren als volgt:

Beleggingscategorie	Behaald rendement voor aftrek kosten	Benchmark voor aftrek kosten	Behaald rendement na aftrek kosten
Aandelen	9,9%	9,5%	9,8%
Obligaties Noord-Europese landen	0,1%	0,1%	0,0%
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	4,9%	4,9%	4,8%
Totaal	4,1%	4,0%	4,0%

Voor de aandelen is de benchmark gelijk aan de “MSCI EMU”-index, voor de obligaties in Noord-Europese landen de “Barclays’ Euro-Aggregate: Treasury DE, FR, NL, BE, AT & FI only”-index. Voor de obligaties in de Zuid-Europese landen geldt geen index. De vermelde benchmark is gelijkgesteld aan het behaalde rendement voor aftrek kosten.

De rendementen worden maandelijks vastgesteld. De in de tabel vermelde rendementen zijn gelijk aan de gecumuleerde maandrendementen over het jaar 2024.

Op de obligatieportefeuilles is volgens het beleid een rendement gelijk aan de indices behaald. Op de aandelenportefeuille scoort het pensioenfonds boven de index. Dit wordt veroorzaakt door terugontvangen dividendbelasting wat mogelijk is voor Nederlandse stichtingen (zoals het pensioenfonds). Onder kosten worden in het overzicht de beheerkosten (inclusief kosten bestuur) bedoeld.

Wettelijke premietoets

De Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen pensioenpremie ten minste gelijk dient te zijn aan de gedempte premie. De ontvangen pensioenpremie over boekjaar 2024 bedraagt 5.005. De gedempte premie was in 2024 4.852. Er is 153 toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. De ontvangen pensioenpremie verminderd met de toevoeging aan de reserve pensioenpremie is gelijk aan de gedempte premie, waarmee is voldaan aan de wettelijke toets.

De zuiver kostendeekkende premie was in 2024 4.158.

In het onderstaande overzicht worden de gedempte premie en de zuiver kostendeekkende premie nader gespecificeerd.

	2024	2023
Actuarieel benodigde premie	3.830	3.776
Kostenopslag	386	389
Solvabiliteitstoeslag	636	645
Totaal gedempte premie	4.852	4.810

	2024	2023
Actuarieel benodigde premie	3.235	3.185
Kostenopslag	386	389
Solvabiliteitstoeslag	537	545
Totaal zuiver kostendeekkende premie	4.158	4.119

Kosten pensioenbeheer

De uitvoeringskosten bedroegen in 2024 1.041 (2023: 709). Voor een specificatie van dit bedrag wordt verwezen naar punt 31 onder de toelichting bij de staat van baten en lasten. Daaruit blijkt dat van de bestuurskosten een bedrag van 32 (2023: 31) is toegerekend aan de kosten voor vermogensbeheer. Dit bedrag is vastgesteld door voor de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de directeur een inschatting te maken hoeveel uren op jaarbasis zijn besteed aan het vermogensbeheer. De bestuurskosten zijn naar rato van het aantal ingeschatte uren verdeeld over kosten voor vermogensbeheer en uitvoeringskosten.

Ultimo 2024 bedroeg het aantal deelnemers 412 (2023: 440) en het aantal pensioengerechtigden 1.669 (2023: 1.695), tezamen derhalve 2.081 (2023: 2.135).

Uitgedrukt per deelnemer en pensioengerechtigde bedragen de uitvoeringskosten in 2024 € 500,00 (2023: € 332,00). De uitvoeringskosten zijn gestegen, het aantal deelnemers en pensioengerechtigden is afgenomen. Hierdoor is het bedrag per deelnemer en pensioengerechtigde toegenomen. De stijging van de uitvoeringskosten is met name veroorzaakt door een toename van de advieskosten (door het onderzoek naar het nieuwe pensioenstelsel) en een toename van de kosten voor de verzekerdenadministratie (als gevolg van de implementatiekosten van een nieuw pakket).

Bij de vaststelling van het gemiddelde bedrag van € 500,00 zijn conform de voorschriften de gewezen deelnemers buiten beschouwing gelaten. Als ook de gewezen deelnemers in aanmerking worden genomen bedragen de uitvoeringskosten € 311,00 (2023: € 208,00) per verzekerde. Dit grote verschil ontstaat doordat het pensioenfonds relatief veel gewezen deelnemers heeft.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer inclusief transactiekosten en bestuurskosten bedroegen 461 (2023: 444). Dit was 0,14% (2023: 0,14%) van het gemiddeld belegd vermogen. De beheerkosten zijn in 2024 toegenomen van 363 naar 365. Daarnaast zijn de transactiekosten in 2024 toegenomen van 81 naar 96.

De beheerkosten (exclusief transactiekosten) zijn gelijk aan de kosten die door de vermogensbeheerder en custodian in rekening zijn gebracht, vermeerderd met de verschuldigde BTW over deze bedragen, en met de bestuurskosten die zijn toegerekend aan het vermogensbeheer.

De transactiekosten van de aandelen zijn de kosten die daadwerkelijk in rekening zijn gebracht. De transactiekosten van de obligaties zijn gebaseerd op een spread van 0,05% voor de AAA-staatsobligaties en een spread van 0,175% voor de overige obligaties.

Het gemiddeld belegd vermogen is bepaald door de beginstand boekjaar en de eindstanden van de maanden januari tot en met december te middelen. Dit heeft geleid tot een gemiddeld belegd vermogen van 324.001 (2023: 310.218).

Een specificatie van de kosten vermogensbeheer staat in de onderstaande overzichten.

2024	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal	Totaal in % belegd vermogen
Aandelen	151	5	156	0,05%
Vastrentende waarden	182	91	273	0,08%
Totaal kosten per beleggingscategorie	333	96	429	0,13%
Kosten bestuur	32	0	32	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	32	0	32	0,01%
Totaal kosten vermogensbeheer	365	96	461	0,14%

2023	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal	Totaal in % belegd vermogen
Aandelen	159	4	163	0,05%
Vastrentende waarden	173	77	250	0,08%
Totaal kosten per beleggingscategorie	332	81	413	0,13%
Kosten bestuur	31	0	31	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	31	0	31	0,01%
Totaal kosten vermogensbeheer	363	81	444	0,14%

Dwangsommen en boetes

In het afgelopen jaar zijn geen dwangsommen en boetes aan het pensioenfonds opgelegd. Bovendien is er geen bewindvoerder of curator aangesteld door de toezichthouder. Ten slotte is er geen aanwijzingsbeschikking aan het pensioenfonds afgegeven door de toezichthouder.

Oordeel actuaris

De actuaris is van oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Actuariële analyse over 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

	2024	2023
Resultaat op pensioenopbouw		
Beschikbaar voor pensioenopbouw	4.370	4.404
Benodigd voor pensioenopbouw	-2.986	-2.934
Vrijgevallen solvabiliteitstoeslag	-537	-545
	847	925
Resultaat op kosten		
Beschikbaar voor kosten	814	844
Gemaakte kosten	-1.041	-709
	-227	135
Resultaat op intrest en toeslagverlening		
Beleggingsresultaten	12.436	33.017
Toevoeging/onttrekking intrest technische voorzieningen	-8.262	-7.608
Wijziging UFR	0	-332
Wijziging marktrente	-2.947	-8.313
Resultaat op toeslagverlening	-3.403	-13.980
	-2.176	2.784
Overige resultaten		
Resultaat op waardeoverdrachten	52	-249
Resultaat op sterfte	425	141
Resultaat op invalidering en revalidering	-155	120
Resultaat op uitkeringen	-41	-116
Resultaat op overige mutaties	13	30
Aanpassing overlevingstafels	713	0
Aanpassing kostenopslag	-2.374	0
Overige baten	537	545
	-830	471
Totaal saldo van baten en lasten	-2.386	4.315

Verwachte ontwikkelingen het komende jaar

Toekomst van het pensioenfonds

In maart 2025 heeft de werkgever besloten de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds per 31 december 2025 stop te zetten. Daarbij heeft de werkgever verzocht mee te werken aan een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken van de werknemers van Rexel Nederland B.V. Het bestuur heeft aangegeven hier onder voorwaarden aan mee te willen werken.

De pensioenaanspraken en -rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zullen achterblijven bij het pensioenfonds.

Naarden, 22 mei 2025

Het bestuur

N. Mol

L.F. Jongepier

M. Lind

H. Rieske

R. Joop

D.T. van Ruler

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is sinds 1 juli 2014 de wettelijke vertegenwoordiger van werknemers en ex-werknemers (al dan niet gepensioneerd). Het bestuur heeft de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Hierin zijn bepalingen opgenomen over de samenstelling, benoeming, taken, bevoegdheden en de werkwijze van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van zijn taakuitoefening in 2024 kennisgenomen van formele verantwoordingsdocumenten, zoals het jaarverslag 2023, de bevindingen van de externe accountant en actuaris, het rapport van de visitatiecommissie en de notulen van de gehouden bestuursvergaderingen.

Ultimo 2024 was het verantwoordingsorgaan als volgt samengesteld:

Rinus Zuurmond	voorzitter
Noor Verheul	secretaris
Bas Hartgers	lid (namens de deelnemers)
Sytse Lamminga	lid (namens deelnemers)
John Schilt	lid (namens pensioengerechtigden)
Anton Soethof	lid (namens pensioengerechtigden)

Het verantwoordingsorgaan is in 2024 vijf keer bijeen geweest (fysiek dan wel online via Teams), waarvan één keer met een delegatie van de visitatiecommissie. Er waren vier gezamenlijke vergaderingen met het bestuur, de directeur en leden van het pensioenbureau. De gezamenlijke vergadering van februari 2024 stond in het teken van de verschillende scenario's met betrekking tot de toekomst van het pensioenfonds. In mei 2024 werden de jaarstukken 2023 besproken en in de gezamenlijke vergaderingen van september en december werd de ALM (Asset Liability Management) studie en de impact daarvan op de verschillende scenario's met betrekking tot de toekomst van het pensioenfonds nader toegelicht. De gezamenlijke vergaderingen met het bestuur hebben alle fysiek plaatsgevonden. In het kader van het uitoefenen van het intern toezicht zijn enkele leden van het verantwoordingsorgaan geïnterviewd door de visitatiecommissie. Daarnaast heeft een delegatie van het verantwoordingsorgaan gedurende het jaar contact gehad met een delegatie van de werkgever, inclusief leden van de ondernemingsraad, voor een toelichting over de stand van zaken rondom de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel vanuit de visie van de werkgever/de sociale partners. Gedurende het jaar heeft de voorzitter van het verantwoordingsorgaan regelmatig contact gehad met de voorzitter van het bestuur/de directeur van het pensioenbureau voor een update over voor het verantwoordingsorgaan belangrijke onderwerpen.

Gezien de enorme complexiteit van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling is er op verzoek van het verantwoordingsorgaan een (onafhankelijke) adviseur aangesteld. Hij zal het verantwoordingsorgaan ondersteunen en adviseren bij het door het verantwoordingsorgaan te zijner tijd uit te brengen advies over het voorgenomen besluit van het bestuur over de transitie naar de nieuwe pensioenregeling.

Maandelijks wordt er door het pensioenbureau gerapporteerd over de beleggingsresultaten en de financiële positie van ons pensioenfonds. Per 31 december 2024 was de beleidsdekkingsgraad 131,6%. Op basis hiervan is de toeslagverlening per 1 januari 2025 vastgesteld op 2,0%.

De leden van het verantwoordingsorgaan zijn geabonneerd op de online informatiedienst van de Pensioenfederatie, waarmee hun kennis op pensioengebied wordt bijgehouden.

De hoofdtaak van het verantwoordingsorgaan is "een oordeel geven over het handelen van het bestuur van ons pensioenfonds, het gevoerde beleid alsmede de toekomstige beleidskeuzes". Het belangrijkste gespreksonderwerp in de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan was ook in 2024 het nieuwe pensioenstelsel en de consequenties hiervan, daarbij ook in acht genomen de eerdere mededeling van de werkgever over het voornemen tot opzegging van de uitvoeringsovereenkomst. Het verantwoordingsorgaan heeft met het bestuur gesproken over mogelijke oplossingen, ondersteund door diverse kwantitatieve scenarioberekeningen. Hierover is nog geen definitief standpunt ingenomen; het bleef gedurende het jaar onduidelijk welke keuzes de werkgever met betrekking tot dit onderwerp zou gaan maken. Dit was voor het verantwoordingsorgaan dan ook reden om regelmatig zijn zorg te uiten over het steeds verder verschuiven van de tijdslijn.

Ultimo december 2024 heeft de werkgever een transitieplan aan het bestuur voorgelegd. Het is nog te kort dag om te kunnen overzien wat de impact hiervan zal zijn op de eerder besproken scenario's. (*)

Door het verantwoordingsorgaan is verder meerdere malen met het bestuur gesproken over een enquête vanuit het pensioenbureau richting de gepensioneerden en de 'slapers'. Deze enquête is begin oktober door het pensioenbureau aan de gepensioneerden en de 'slapers' toegestuurd.

In het voorjaar van 2024 zijn onder meer het jaarverslag 2023, het accountantsverslag en het actuairieel verslag uitgebreid besproken, ter voorbereiding van de gezamenlijke vergadering met het bestuur daarover. Verder heeft het verantwoordingsorgaan kennis genomen van de notulen van de vergaderingen van het bestuur en deze ook intern besproken. Ook is gesproken over het toeslagbeleid.

Leden van het verantwoordingsorgaan hebben ook in 2024 webinars en een bijeenkomst van de Pensioenfederatie bijgewoond ter verbreding van de kennis over de nieuwe pensioenwetgeving en de wijze waarop verantwoordingsorganen zich dienen op te stellen in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Op basis van de ontvangen informatie is het verantwoordingsorgaan tot de conclusie gekomen dat het bestuur bij het maken van de beleidskeuzes voor alle betrokken partijen een zorgvuldige belangenafweging heeft gemaakt.

Via het pensioenbureau kunt u met het verantwoordingsorgaan in contact komen.

Het verantwoordingsorgaan:

R. Zuurmond

S.A.H. Lamminga

E.L. Verheul-Vermeer

J.E. Schilt

B. Hartgers

A.T.W. Soethof

(*) Voor de status op het moment van vaststelling van het jaarverslag 2024 wordt verwezen naar de paragraaf Gebeurtenissen na balansdatum op pagina 50 van dit jaarverslag.

Reactie van het bestuur

Het verantwoordingsorgaan heeft over 2024 aan het bestuur verslag uitgebracht. Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan hiervoor.

Naarden, 22 mei 2025

Het bestuur

Verslag van het intern toezicht

De taak van visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Sagittarius (hierna het fonds), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De VC betreft de Code Pensioenfonds bij haar taak.

Jaarlijks rapporteert de VC haar bevindingen en legt ze verantwoording af aan zowel het verantwoordingsorgaan (VO) als aan de werkgever.

Algemeen

Het bestuur van het fonds vergaderde in 2024 regelmatig en behandelde relevante onderwerpen, met een goede voorbereiding en duidelijke stukken. De opvolging van actiepunten werd nauwlettend bewaakt door het pensioenbureau. Hoewel beleidsstukken periodiek werden herzien en geagendeerd, constateerde de VC dat inhoudelijke discussies beperkt zichtbaar zijn in de verslaglegging. Daarom wordt aanbevolen om herzieningen en aanpassingen explicieter vast te leggen.

De jaarplanning werd consequent gevolgd en bleef onaangetast ondanks de wisseling van directeur. Een belangrijk thema was de Wet toekomst pensioenen (Wtp), dat niet altijd expliciet op de bestuursagenda stond, maar wel regelmatig werd besproken. De VC adviseert om dit onderwerp structureel te agenderen voor een gestructureerde aanpak.

Daarnaast werkte het bestuur verschillende scenario's voor de toekomst van het fonds uit en besprak deze met het VO. In 2024 werd een ALM-studie uitgevoerd om te beoordelen of deze scenario's aansluiten bij de vastgestelde uitgangspunten, wat leidde tot aanvullende vragen en verdere verfijning.

Governance

Het bestuur van het fonds bleef in 2024 ongewijzigd, met de herbenoeming van één bestuurslid voor een derde en laatste termijn. Gezien de cruciale fase waarin het fonds zich bevindt, acht het bestuur deze continuïteit noodzakelijk. Uit de zelfevaluatie blijkt echter dat de samenstelling pas volledig is wanneer de positie van bestuurslid namens de pensioengerechtigden is ingevuld. De VC adviseert om de werving hiervan te versnellen en te overwegen of een externe kandidaat deze rol kan vervullen, waarmee ook aan de diversiteitsrichtlijnen van de Code Pensioenfonds kan worden voldaan.

Het VO toonde in 2024 grote betrokkenheid en gaf aan behoefte te hebben aan een eigen adviseur voor het Wtp-traject. De VC steunt deze ontwikkeling, gezien de strategische impact van de wetgeving. Daarnaast merkt de VC op dat het fonds zich richt op samenwerking met andere pensioenfonds in vergelijkbare situaties, wat kansen biedt om te leren van marktontwikkelingen.

Een punt van zorg blijft de moeizame relatie met de werkgever. De communicatie verloopt voornamelijk schriftelijk en afspraken worden regelmatig uitgesteld of afgezegd. Dit belemmert de voortgang, vooral met betrekking tot de implementatie van de Wtp. De oorzaak van de gespannen verhoudingen is onduidelijk, maar de VC benadrukt dat een constructieve samenwerking essentieel is. Daarom wordt het bestuur dringend geadviseerd om actief te werken aan verbetering van deze relatie, eventueel met ondersteuning van een externe deskundige.

Beheerste en integere bedrijfsvoering

Het fonds handhaaft een beheerste en integere bedrijfsvoering door periodieke risicoanalyses en interne audits. Het bestuur toetst de bestaande risico's gespreid over vijf aandachtsgebieden en past deze aan indien nodig. Ook is in 2024 opnieuw een eigen risicobeoordeling uitgevoerd, waaruit bleek dat het integraal risicomanagement proportioneel is ingericht.

Om de kwaliteit van uitbestedingen te waarborgen, beoordeelt het fonds jaarlijks de ISAE3402-verklaringen van zijn dienstverleners. De VC constateert dat de beheerste en integere bedrijfsvoering hiermee voldoende is gewaarborgd.

Op het gebied van informatiebeveiliging heeft het bestuur verbeteringen doorgevoerd na eerdere bevindingen van de VC. Naar aanleiding van een ingediende rapportage heeft DNB geen verdere vragen gesteld, waardoor dit dossier als afgerond wordt beschouwd.

De datakwaliteit binnen het fonds wordt als hoog beoordeeld, mede dankzij een dubbele administratie en deskundig personeel. Hoewel dit nu nog geen urgent aandachtspunt is, adviseert de VC om alvast te inventariseren welke datakwaliteitseisen eventuele overnemende partijen hanteren.

Tot slot blijft het ‘key person risk’ een aandachtspunt. Na het vertrek van de directeur van het fonds werd snel een opvolger aangesteld, maar de VC benadrukt het belang van een structurele oplossing om de continuïteit van kennis en expertise binnen het pensioenbureau te waarborgen.

Financiële opzet

Het fonds heeft een solide financiële basis en beheerst risico’s door jaarlijkse analyses. Om vermogenstekorten te voorkomen, voert het fonds regelmatige risicoanalyses uit en monitort het de impact van rente- en aandelenschokken op de beleggingsportefeuille en de dekkingsgraad. Hoewel er een duration gap bestaat tussen beleggingen en verplichtingen, wordt het renterisico niet volledig afgedekt. Door middel van scenario-analyses verkrijgt het bestuur inzicht in mogelijke financiële schommelingen en kan het hierop anticiperen.

Besluitvorming en evenwichtige belangenafweging

In de bestuursvergaderingen worden verschillende scenario’s besproken en de belangen van belanghebbenden zorgvuldig gewogen. Deze afwegingen worden vastgelegd in de notulen, maar de VC adviseert om dit ook in een ‘logboek’ op te nemen.

Hoewel de notulen op zichzelf duidelijk zijn, blijft de verslaglegging een verbeterpunt. Dit jaar constateerde de VC dat er inconsistenties waren, zoals het samenvoegen van notulen van twee vergaderingen, waardoor het onduidelijk is of het quorum was behaald en welke besluiten wanneer zijn genomen. Daarnaast ontbreekt een gedetailleerde weergave van discussies en is bij beleidsdocumenten niet inzichtelijk welke wijzigingen zijn doorgevoerd. De VC benadrukt het belang van een nauwkeurige verslaglegging en adviseert het bestuur om hier structureel verbetering in aan te brengen.

Risicomanagement

In 2023 koos het bestuur voor Visma als nieuw pensioensysteem ter vervanging van Keylane. De implementatie verliep echter niet zonder problemen. De softwareomgeving van VPaaS kampte met onvoorziene opstartproblemen, waardoor het pensioenbureau een schaduwadministratie moest bijhouden. Hoewel dit volgens het bestuur geen direct extra risico met zich meebrengt, maakt de VC zich zorgen over de foutgevoeligheid van handmatige verwerking in Excel. De VC adviseert daarom om de problemen met Visma zo snel mogelijk op te lossen en toe te zien op het toepassen van het vierogenprincipe bij de schaduwadministratie.

Vermogensbeheer en balansmanagement

De VC constateert dat er nog steeds geen duidelijke onderbouwing is voor de strategische portefeuille van het fonds en de relatie met de beleggingsdoelstellingen. Ondanks eerdere opmerkingen in de rapporten van 2022 en 2023 blijft onduidelijk hoe de strategische normen en bandbreedtes tot stand zijn gekomen. Hoewel het bestuur had toegezegd hierop terug te komen, heeft de VC tot op heden geen onderbouwing of beleidsdocument ontvangen. Daarom wordt aanbevolen dit alsnog spoedig te verstrekken.

Daarnaast heeft het fonds in 2024 geen voortgang geboekt op het gebied van duurzaam beleggen (ESG), ondanks een eerdere aanbeveling om stappen te zetten in de aandelenportefeuille. Dit werd uitgesteld vanwege onzekerheid over de toekomst van het fonds. Nu de werkgever aangeeft de pensioenen mogelijk toch in te varen, adviseert de VC om in 2025 alsnog onderzoek te doen naar de integratie van ESG in het beleggingsbeleid.

Communicatie

Het fonds voldoet weliswaar aan de wettelijke normen voor communicatie, maar de VC vindt dat de website te weinig informatie biedt. In 2024 werd een enquête gehouden onder gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, waarbij het aantal reacties de verwachtingen overtrof. Pensioengerechtigden zijn tevreden met de huidige situatie, terwijl gewezen deelnemers meer openstaan voor veranderingen. De risicobereidheid onder respondenten is relatief laag. De resultaten van de enquête worden meegenomen in de besprekingen over de toekomst van het fonds. De VC waardeert het dat de mening van belanghebbenden op deze manier wordt betrokken en overweegt om andere onderwerpen voor te leggen, aangezien de respons op dergelijke voorleggingen hoog is.

Code Pensioenfondsen

De VC constateert dat het bestuur de Code Pensioenfondsen zo veel mogelijk naleeft en dat eventuele afwijkingen voldoende worden toegelicht. Een afwijking is dat de zelfevaluatie niet één keer per drie jaar met externe begeleiding wordt uitgevoerd, zoals de code voorschrijft. De VC ziet geen onderbouwing voor deze afwijking en raadt aan om in 2025 een zelfevaluatie met externe begeleiding te doen.

Opvolging aanbevelingen

Het bestuur heeft de aanbevelingen uit het visitatierapport over 2023 beoordeeld en deels opgevolgd. De VC merkt op dat twee adviezen ten onrechte als afgerond zijn gemarkeerd: de onderbouwing van de strategische portefeuille en de ESG-integratie in het beleggingsbeleid. De VC raadt aan aanbevelingen alleen als afgerond te markeren als dit daadwerkelijk het geval is, of anders een gedegen onderbouwing te geven voor afwijkingen.

Daarnaast heeft de VC aanbevolen om tijdig met de implementatie van DORA te beginnen, met als eerste stap een GAP-analyse. Hoewel een GAP-analyse is opgesteld, was deze te laat, waardoor het fonds momenteel niet DORA-compliant is. Bovendien heeft het bestuur DORA wel als strategisch traject aangemerkt, maar het onderwerp heeft geen aandacht gekregen in de bestuursagenda en de voortgang is niet besproken met het VO. De VC beveelt aan om snel DORA-compliant te worden en strategische onderwerpen beter te verantwoorden aan het VO.

Tot slot

De VC waardeert de inspanningen van het bestuur, VO en pensioenbureau van het afgelopen jaar.

9 maart 2025

Mw. J.L. Verhulst

Dhr. R.J.P. v.d. Heijden

Dhr. R.F. Grobbe (voorzitter)

Aanbevelingen

1. Om het proces met betrekking tot de Wtp gestructureerd te doorlopen beveelt de VC aan dit onderwerp de komende tijd iedere bestuursvergadering op de agenda te laten terugkomen.
2. De VC beveelt het bestuur aan veel energie te steken in het verbeteren van de relatie met de werkgever, eventueel onder begeleiding van een externe deskundige.
3. Ondanks dat het wellicht nog niet urgent is beveelt de VC aan om alvast te inventariseren welke vereisten eventuele overnemende partijen stellen aan de datakwaliteit zodat men hier tijdig invulling aan kan geven.
4. De VC benadrukt wederom het belang van goede verslaglegging en beveelt het bestuur aan hier verbetering in aan te brengen.
5. De VC beveelt aan de problemen met Visma zo snel mogelijk op te lossen en alert te blijven op het toepassen van het 4-ogenprincipe ten behoeve van de schaduwadministratie.
6. De VC ontvangt graag zo snel mogelijk de onderbouwing van de totstandkoming van de strategische portefeuille.
7. Nu er positieve ontwikkelingen zijn ten aanzien van de continuïteit (de werkgever heeft aangegeven de pensioenen mogelijk toch in te willen varen bij het fonds), beveelt de VC aan in 2025 alsnog een onderzoek op te starten naar de mogelijkheden om ESG te integreren in het beleggingsbeleid.
8. De VC beveelt aan zo snel mogelijk DORA compliant te zijn en strategische onderwerpen beter te verantwoorden aan het VO.
9. De VC beveelt aan de aanbevelingen van de VC alleen als afgerond te markeren als deze ook daadwerkelijk afgerond zijn. Een uitgebreide onderbouwing waarom van een bepaalde aanbeveling wordt afgeweken volstaat ook.

Reactie van het bestuur

De visitatiecommissie heeft over het jaar 2024 een rapport opgesteld over de uitgevoerde werkzaamheden en bevindingen. Het bestuur bedankt de visitatiecommissie hiervoor. De in de rapportage opgenomen aanbevelingen zullen door het bestuur in 2025 worden behandeld.

Naarden, 22 mei 2025

Het bestuur

Balans per 31 december 2024

na resultaatbestemming

(alle bedragen in 1.000 euro)

		2024	2023
	<i>toelichting</i>		
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfondsen			
<i>aandelen</i>		118.393	120.036
<i>vastrentende waarden</i>		202.035	196.944
<i>overige beleggingen</i>		2.686	2.534
	4	323.114	319.514
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	5	13.105	14.289
Vorderingen en overlopende activa			
<i>vorderingen verzekeringsmaatschappijen</i>		4	340
<i>overige vorderingen</i>		1.220	1.236
<i>overlopende activa</i>		10	12
	6	1.234	1.588
Liquide middelen	7	970	1.924
Totaal activa		338.423	337.315
Passiva			
Eigen vermogen			
<i>algemene reserve</i>	8	75.200	77.739
<i>reserve pensioenpremie</i>	9	387	234
		75.587	77.973
Technische voorzieningen			
<i>technische voorzieningen voor risico fonds</i>		249.112	244.540
<i>technische voorzieningen afgedekt door garantiecontract</i>		13.105	14.289
	10	262.217	258.829
Schulden en overlopende passiva	11	619	513
Totaal passiva		338.423	337.315
Dekkingsgraad actueel		128,7%	130,0%
Beleidsdekkingsgraad		131,6%	130,8%

Staat van baten en lasten over 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

		2024	2023
	<i>toelichting</i>		
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	13	5.005	5.044
Overgenomen pensioenverplichtingen	14	47	189
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	15	12.436	33.017
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	16	1.512	1.316
Totaal baten		19.000	39.566
Lasten			
Mutatie technische voorzieningen			
<i>toeslagverlening</i>	17	3.365	13.816
<i>pensioen van Nationale-Nederlanden</i>		0	3.986
<i>pensioenopbouw</i>	18	2.986	2.934
<i>toevoeging intrest technische voorzieningen</i>	19	8.715	8.063
<i>onttrekking voor pensioenuitkeringen</i>	20	-15.080	-15.393
<i>onttrekking voor kosten</i>	21	-473	-504
<i>toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen</i>	22	88	249
<i>vrijval overgedragen pensioenverplichtingen</i>	23	-646	-1.159
<i>wijziging UFR</i>		0	332
<i>wijziging marktrente</i>	24	2.987	8.825
<i>wijziging overlevingstafels</i>	25	-794	0
<i>wijziging kostenopslag</i>	26	2.501	0
<i>overige wijzigingen in de technische voorzieningen</i>	27	-261	-379
		3.388	20.770
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	28	1.184	-3.184
Overgedragen pensioenverplichtingen	29	553	1.332
Pensioenuitkeringen	30	15.182	15.460
Pensioenuitvoeringskosten	31	1.041	709
Andere lasten	32	38	164
Totaal lasten		21.386	35.251
Saldo van baten en lasten			
		-2.386	4.315

Bestemming van het saldo van baten en lasten

		2024	2023
Algemene reserve	8	-2.539	4.081
Reserve pensioenpremie	9	153	234
Totaal		-2.386	4.315

Kasstroomoverzicht over 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

	2024	2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	5.022	5.018
Ontvangen waardeoverdrachten	47	189
Betaalde pensioenuitkeringen	-15.197	-15.435
Betaalde waardeoverdrachten	-553	-1.332
Ontvangen uitkeringen herverzekering	1.848	1.240
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-919	-722
Betaalde andere lasten	-38	-164
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-9.790	-11.206
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	48.598	47.350
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	6.914	6.550
Aankopen beleggingen	-46.535	-40.645
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-365	-355
Mutatie liquide middelen m.b.t. beleggingen	224	-53
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	8.836	12.847
Mutatie liquide middelen	-954	1.641
Liquide middelen per 31-12	970	1.924
Liquide middelen per 01-01	1.924	283
<i>Mutatie liquide middelen</i>	-954	1.641

Toelichting algemeen

(alle bedragen in 1.000 euro)

1 Inleiding

Het pensioenfonds is gevestigd op Energiestraat 5B te Naarden en heeft KvK-nummer 41194876. Het pensioenfonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen zoals die gelden en hebben gegolden voor de aangesloten ondernemingen. Dit betreft het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het fonds op basis van een impactanalyse concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

Het bestuur heeft op 22 mei 2025 de jaarrekening vastgesteld.

3 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Balans

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

(a.1) Beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

De vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen, inclusief lopende intrest.

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

(a.2) Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Voor het herverzekeringsdeel technische voorzieningen gelden dezelfde grondslagen als voor de technische voorzieningen (punt a.7).

(a.3) Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Gezien de aard van de vorderingen en overlopende activa zijn de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

(a.4) Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije besteding van het pensioenfonds.

(a.5) Algemene reserve

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en passiva (inclusief reserve pensioenpremie en technische voorzieningen) volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

(a.6) Reserve pensioenpremie

Voor de collectief beschikbare premieregeling wordt over de jaren 2023 tot en met 2025 een eventueel overschot uit de ontvangen pensioenpremie toegevoegd aan de reserve pensioenpremie.

In deze periode van drie jaar wordt een tekort (als de ontvangen pensioenpremie lager is dan de kostendeekkende premie (of de gedempte premie als die hoger is)) onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig.

Een eventueel positief saldo van de reserve pensioenpremie aan het eind van 2025 zal vrijvallen in de algemene reserve.

(a.7) Technische voorzieningen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de technische voorzieningen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de op balansdatum opgebouwde nominale aanspraken.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken (inclusief toegekende toeslagen). Voor arbeidsongeschikten wordt ook de toekomstige pensioenopbouw in de technische voorzieningen inbegrepen. Dit geldt niet voor langdurig zieken. Voor hen zijn uitsluitend de verworven aanspraken in de technische voorzieningen inbegrepen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2024:

- Rekenrente: volgens de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Overlevingstafels: AG-Prognosetafel 2024 met startkolom 2025.
- Voor de ervaringssterfte vindt een correctie plaats op basis van de ES-P2 factoren.
- Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegaan partnerpensioen wordt voor de regelingen waarbij sprake is van het onbepaalde partnersysteem een partnerfrequentie gehanteerd van 100%. Voor de regelingen waarbij sprake is van het bepaalde partnersysteem wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.
Vanaf de pensioendatum wordt voor alle regelingen de werkelijke burgerlijke staat gehanteerd.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag: 4% van de technische voorzieningen in verband toekomstige administratie- en excassokosten.
- Wezenopslag: 1,5% van de voorziening van het latent partnerpensioen van (gewezen) deelnemers.

Bij de berekening van de technische voorzieningen ultimo 2024 is geen rekening gehouden met de toeslagverlening per 1 januari 2025, omdat het besluit van de verhoging in 2025 heeft plaatsgevonden.

(a.8) Schulden en overlopende passiva

Schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten). Gezien de aard van de schulden en overlopende passiva zijn de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

(b) Staat van baten en lasten

Alle baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben, tenzij anders vermeld.

(b.1) Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premies worden berekend op basis van de uitvoeringsovereenkomst.

(b.2) Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in het boekjaar dat de daadwerkelijke betaling plaatsvindt.

(b.3) Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente en dividend gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord.

Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

(b.4) Uitkeringen uit hoofde van herverzekering

Uitkeringen en afkopen van de herverzekeraars die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.5) Mutaties technische voorzieningen

Toeslagverlening

De technische voorzieningen worden per 1 januari verhoogd als er een toeslag wordt verleend.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw voor deelnemers wordt toegevoegd aan de technische voorzieningen in het jaar waarin de opbouw plaatsvindt, met uitzondering van de opbouw voor arbeidsongeschikten.

De toekomstige premievrije pensioenopbouw (vanaf het moment van invalidering tot het bereiken van de pensioenrichtleeftijd) van arbeidsongeschikte deelnemers wordt toegevoegd aan de technische voorzieningen in het jaar waarin de arbeidsongeschiktheid ontstaat.

Toevoeging intrest technische voorzieningen

Aan de technische voorziening wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur primo boekjaar.

Onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen vallen vrij uit de technische voorzieningen in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Onttrekking technische voorzieningen voor kosten

De vrijval van de technische voorzieningen voor kosten vindt plaats in het jaar waarop de pensioenuitkeringen en overgedragen pensioenverplichtingen uit de technische voorzieningen vrijvallen.

Toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen worden aan de technische voorzieningen toegevoegd in het jaar van ontvangst van de andere pensioenuitvoerder.

Vrijval overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen worden aan de technische voorzieningen onttrokken in het jaar van betaling aan de andere pensioenuitvoerder.

Wijziging marktrente

Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt ultimo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Wijziging overlevingstafels

Het effect van de wijziging van de overlevingstafels wordt ultimo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Wijziging kostenopslag

Het effect van de wijziging van de kostenopslag wordt ultimo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Overige wijzigingen in de technische voorzieningen

De overige wijzigingen in de technische voorzieningen zijn verwerkt in het jaar waarop ze betrekking hebben.

(b.6) Overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in het boekjaar dat de daadwerkelijke betaling plaatsvindt.

(b.7) Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.8) Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.9) Andere lasten

De andere lasten die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(c) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

(d) Dekkingsgraad

De dekkingsgraad actueel is gelijk aan de algemene reserve vermeerderd met de technische voorzieningen gedeeld door de technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de gemiddelde dekkingsgraad actueel over de maanden januari tot en met december van het boekjaar.

Bij de berekening van de reële dekkingsgraad wordt bij de vaststelling van de technische voorzieningen rekening gehouden met de toekomstige verwachte prijsinflatie.

(e) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2024 is de kostenopslag in de technische voorzieningen verhoogd van 3% naar 4%. Deze wijziging heeft geleid tot een toename van de technische voorzieningen ultimo 2024 (inclusief herverzekeringsdeel) met 2.501 en een toename van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen met 127. Per saldo heeft deze wijziging een negatieve invloed gehad op de rekening van baten en lasten ter grootte van 2.374 en heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad actueel ultimo 2024 met 1,3%-punt. De bedragen van 2.501 en 127 zijn verantwoord onder de toelichting bij de balans onder de punten 10 respectievelijk 5.

Verder heeft in 2024 een wijziging van de gebruikte overlevingstafel ten behoeve van de vaststelling van de technische voorzieningen plaatsgevonden. Deze wijziging heeft geleid tot een afname van de technische voorzieningen ultimo 2024 (inclusief herverzekeringsdeel) met 794 en een afname van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen met 81. Per saldo heeft deze wijziging een positieve invloed gehad op de rekening van baten en lasten ter grootte van 713 en heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad actueel ultimo 2024 met 0,4%-punt. De bedragen van 794 en 81 zijn verantwoord onder de toelichting bij de balans onder de punten 10 respectievelijk 5.

(f) Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het fonds op basis van een impactanalyse concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

(g) Presentatie en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is.

Toelichting bij de balans per 31 december 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

4 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

	31-12-2024	31-12-2023
Aandelen	118.393	120.036
Vastrentende waarden	202.035	196.944
Overig	2.686	2.534
	323.114	319.514

Aandelen

Alle aandelen betreffen aandelen in mature markets, zijn uitsluitend belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking. In de aandelen is één post (vorig jaar: één) inbegrepen die meer bedraagt dan 5% van de totaal belegde waarden in aandelen. Dit betreft ASML Holding. De belegde waarde is ultimo 2024 6.237. Dit is 5,3% van de totaal belegde waarde in aandelen. Alle aandelen zijn beursgenoteerd.

Beleggingen in aandelen in verbonden partijen zijn niet toegestaan tenzij geen directe invloed is op het aantal te houden aandelen, doordat belegd wordt in een index waar deze aandelen in opgenomen zijn. Ultimo 2024 was voor 127 belegd in Rexel S.A. (ultimo 2023: 0) omdat Rexel S.A. in de index was opgenomen.

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. De onderliggende waarde bedroeg ultimo 2024 2.587 (2023: 2.344). Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

In het onderstaande overzicht staan de aandelen per land weergegeven:

	31-12-2024	31-12-2023
België	3.579	3.409
Duitsland	33.068	30.721
Finland	3.502	3.853
Frankrijk	39.642	43.142
Ierland	1.016	1.888
Italië	10.014	9.416
Nederland	16.472	16.586
Oostenrijk	698	680
Portugal	585	802
Spanje	9.817	9.539
	118.393	120.036

De specificatie van het verloop van de aandelen is als volgt:

	2024	2023
Stand per 1 januari	120.036	115.851
Aankopen	6.697	6.740
Verkopen	-16.758	-20.771
Herwaardering	8.418	18.216
Stand per 31 december	118.393	120.036

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden betreffen uitsluitend beursgenoteerde staatsobligaties, zijn alleen belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking.

In het onderstaande overzicht staan de vastrentende waarden naar land en credit rating (volgens Fitch) weergegeven:

	31-12-2024	31-12-2023	Credit rating 2024	Credit rating 2023
Duitsland	61.239	58.791	AAA	AAA
Nederland	13.998	13.694	AAA	AAA
Finland	5.225	4.721	AA+	AA+
Oostenrijk	11.716	10.898	AA+	AA+
België	16.598	16.085	AA-	AA-
Frankrijk	77.404	75.620	AA-	AA-
Spanje	4.644	5.941	A-	A-
Italië	11.211	11.194	BBB	BBB
	202.035	196.944		

In de balanswaarde van de vastrentende waarde is de lopende intrest inbegrepen. Dit betreft ultimo 2024 een bedrag van 2.297 (2023: 1.975). De belegde waarde van de vastrentende waarden bedraagt ultimo 2024 199.738 (2023: 194.969). De specificatie van het verloop van de belegde waarde is als volgt:

	2024	2023
Stand per 1 januari	194.969	179.274
Aankopen	39.550	33.761
Aflossingen	-31.619	-26.251
Herwaardering	-3.162	8.185
Stand per 31 december	199.738	194.969

Overig

	31-12-2024	31-12-2023
Beleggingsdebiteuren	2.544	2.454
Beleggingscrediteuren	-549	-835
Liquide middelen	691	915
	2.686	2.534

In de beleggingsdebiteuren is ultimo 2024 2.020 (2023: 1.704) inbegrepen voor te vorderen dividendbelasting. Hierop heeft een afwaardering van 13 (2023: 13) plaatsgevonden, omdat voor dit deel wordt verwacht dat het pensioenfonds dit niet zal ontvangen. Het resterende bedrag van de beleggingsdebiteuren en de beleggingscrediteuren betreffen voornamelijk nog af te wikkelen transacties.

5 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Ultimo 2024 bedraagt het herverzekeringsdeel technische voorzieningen 13.105 (2023: 14.289) waarover het pensioenfonds een kredietrisico loopt ingeval van faillissement van één van de verzekeraars (Nationale-Nederlanden en Aegon). Het pensioenfonds heeft geen reden aan te nemen dat de verzekeraars niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen en heeft daarom geen voorziening hiervoor getroffen.

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft een gesloten groep van uitsluitend nominale pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioenrechten van pensioengerechtigden.

De specificatie van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is als volgt:

	2024	2023
Stand per 1 januari	14.289	11.105
Pensioen van Nationale-Nederlanden	0	3.986
Intresttoevoeging	453	455
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.459	-1.568
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-45	-49
Wijziging marktrente	40	512
Wijziging overlevingstafels	-81	0
Wijziging kostenopslag	127	0
Overige mutaties	-219	-152
Stand per 31 december	13.105	14.289

6 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2024	31-12-2023
Verzekeraars	4	340
Pensioenpremie	1.219	1.236
Pensioenuitkeringen	1	0
Borg kantoorpand	7	7
Vooruitbetaalde kosten	3	5
	1.234	1.588

De betaalde borg blijft als vordering staan zolang het kantoorpand wordt gehuurd. Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen de tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk opeisbaar zijn.

8 Algemene reserve

	2024	2023
Stand per 1 januari	77.739	73.658
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-2.539	4.081
Stand per 31 december	75.200	77.739

Het vereist eigen vermogen wordt uiteengezet onder de overige toelichtingen (punt 36).

9 Reserve pensioenpremie

	2024	2023
Stand 1 januari	234	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	153	234
Stand 31 december	387	234

Het overschot aan ontvangen pensioenpremie in 2024 is toegevoegd aan de reserve pensioenpremie.

10 Technische voorzieningen

Het mutatieoverzicht voor de technische voorzieningen is als volgt:

	2024	2023
Stand 1 januari	258.829	238.059
Wijziging UFR	0	332
Pensioen van Nationale-Nederlanden	0	3.986
Toeslagverlening	3.365	13.816
Pensioenopbouw	2.986	2.934
Intresttoevoeging	8.715	8.063
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-15.080	-15.393
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-473	-504
Overgenomen pensioenverplichtingen	88	249
Overgedragen pensioenverplichtingen	-646	-1.159
Wijziging marktrente	2.987	8.825
Wijziging sterftetafel	-794	0
Wijziging kostenopslag	2.501	0
Overige wijzigingen	-261	-379
Stand 31 december	262.217	258.829

De pensioenopbouw heeft betrekking op één pensioenregeling. Deze regeling betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. In de overige regelingen vindt geen opbouw meer plaats.

Voor alle verzekerden geldt een voorwaardelijk toeslagbeleid.

Voor een toelichting op de overige bovenstaande mutaties wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Het bovenstaande overzicht betreft de technische voorziening inclusief de herverzekerde regelingen. Het mutatieoverzicht van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen staat vermeld bij punt 5.

In het onderstaande overzicht staan zowel de aantallen als de technische voorzieningen per groep vermeld.

	Aantal		Technische voorzieningen	
	31-12-2024	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2023
Deelnemers	412	440	31.881	28.218
Gewezen deelnemers	1.271	1.277	64.591	63.801
Pensioengerechtigden	1.669	1.695	165.745	166.810
	3.352	3.412	262.217	258.829

11 Schulden en overlopende passiva

	31-12-2024	31-12-2023
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	325	339
Omzetbelasting	24	24
Controlekosten accountant en actuaris	59	55
Uitkeringen	9	9
Verzekerdenadministratie	103	1
Vermogensbeheer	69	72
Overige schulden	30	13
	619	513

Alle schulden hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Sinds 1991 worden door het pensioenfonds en haar rechtsvoorgangers door middel van koopsommen aan de verzekeraar Aegon aan een aantal gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dezelfde toeslagen toegekend als aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Bij Aegon zullen de technische voorzieningen van deze gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ongeveer € 2 miljoen (2023: € 2 miljoen) zijn.

Voor het pand van waaruit het pensioenbureau haar werkzaamheden verricht loopt een huurovereenkomst die geldt tot 1 juli 2028. De totale huur (exclusief jaarlijkse prijsverhoging) over de periode vanaf 1 januari 2025 tot 1 juli 2028 bedraagt 72, waarvan 20 betrekking heeft op het eerste jaar en 52 over de resterende periode.

Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2024

(alle bedragen in 1.000 euro)

13 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Pensioenpremie

	2024	2023
Werkgeversgedeelte	3.504	3.531
Werknemersgedeelte	1.501	1.513
	5.005	5.044

Gedempte premie

	2024	2023
Actuarieel benodigde premie	3.830	3.776
Kostenopslag	386	389
Solvabiliteitstoeslag	636	645
	4.852	4.810

Zuiver kostendekkende premie

	2024	2023
Actuarieel benodigde premie	3.235	3.185
Kostenopslag	386	389
Solvabiliteitstoeslag	537	545
	4.158	4.119

Voor de deelnemers van de Rexel Nederland Regeling geldt een collectief beschikbare premieregeling. Voor deze deelnemers wordt gedurende drie jaar (over de jaren 2023 tot en met 2025) 40,2% van de pensioengrondslag aan pensioenpremie betaald. Een eventueel tekort wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, een eventueel overschot wordt toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. In 2024 was de toevoeging aan de reserve pensioenpremie 153.

Voor de wettelijke toets geldt de gedempte premie. Deze is berekend op de gemiddelde rente over de jaren 2014 tot en met 2023. De pensioenpremie verminderd met de toevoeging aan de reserve pensioenpremie bedraagt in 2024 4.852. Omdat dit gelijk is aan de gedempte premie, is in 2024 voldaan aan de wettelijke toets.

14 Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioen-aanspraken van deelnemers van de pensioenuitvoerder van de vorige werkgever naar ons pensioenfonds. Overgenomen pensioenverplichtingen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

15 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2024	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Aandelen	3.511	8.418	-163	11.766
Vastrentende waarden	4.035	-3.163	-202	670
	<u>7.546</u>	<u>5.255</u>	<u>-365</u>	<u>12.436</u>

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Aandelen	3.264	18.216	-171	21.309
Vastrentende waarden	3.717	8.185	-192	11.710
Overig	-2	0	0	-2
	<u>6.979</u>	<u>26.401</u>	<u>-363</u>	<u>33.017</u>

In de bovengenoemde kosten van vermogensbeheer is geen rekening gehouden met de transactiekosten van de beleggingen. De transactiekosten zijn namelijk verwerkt in de indirecte beleggingsopbrengsten. In het onderstaande overzicht van de kosten van vermogensbeheer is wel rekening gehouden met de transactiekosten.

2024	Beheerkosten	Transactie-kosten	Totaal
Aandelen	151	5	156
Vastrentende waarden	182	91	273
	<u>333</u>	<u>96</u>	<u>429</u>
Totaal kosten per beleggingscategorie	333	96	429
Kosten bestuur	32	0	32
	<u>32</u>	<u>0</u>	<u>32</u>
Totaal overige vermogensbeheerkosten	32	0	32
	<u>365</u>	<u>96</u>	<u>461</u>
Totaal kosten vermogensbeheer	365	96	461

2023	Beheerkosten	Transactie- kosten	Totaal
Aandelen	159	4	163
Vastrentende waarden	173	77	250
Totaal kosten per beleggingscategorie	332	81	413
Kosten bestuur	31	0	31
Totaal overige vermogensbeheerkosten	31	0	31
Totaal kosten vermogensbeheer	363	81	444

De transactiekosten van de aandelen zijn de kosten die daadwerkelijk in rekening zijn gebracht. De transactiekosten van de obligaties zijn gebaseerd op een spread van 0,05% voor de AAA-staatsobligaties en een spread van 0,175% voor de overige obligaties.

De kosten van vermogensbeheer inclusief transactiekosten en bestuurskosten bedroegen 461 (2023: 444). Dit was 0,14% (2023: 0,14%) van het gemiddeld belegd vermogen.

16 Uitkeringen uit hoofde van herverzekering

	2024	2023
Ouderdomspensioen	974	824
Partnerpensioen	498	443
Afkopen	40	49
	1.512	1.316

17 Toeslagverlening

De toeslagverlening is de contante waarde van de verhoging van de pensioenen per 1 januari van het boekjaar.

18 Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

19 Toevoeging intrest technische voorzieningen

De technische voorzieningen zijn verhoogd met 3,439% (2023: 3,264%).

Het rentepercentage van 3,439 is gelijk aan de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 31 december 2023 zoals gepubliceerd op de website van DNB.

20 Onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

21 Onttrekking technische voorzieningen voor kosten

Jaarlijks valt 3% van de uitkeringen vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioen-uitvoeringskosten (excassokosten). Per 31 december 2024 is de kostenopslag verhoogd van 3% naar 4%.

22 Toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen

De toevoeging aan de technische voorzieningen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die zijn toegekend in het boekjaar.

23 Vrijval overgedragen pensioenverplichtingen

De vrijval uit de technische voorzieningen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die uit hoofde van uitgaande waardeoverdrachten zijn overgedragen in het boekjaar.

24 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrentes.

25 Wijziging overlevingstafels

Om het jaar worden per 31 december de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele overlevingstafels. Het effect van de verandering van de overlevingstafels wordt verantwoord onder het hoofd wijziging overlevingstafels.

26 Wijziging kostenopslag

Per 31 december 2024 is de kostenopslag verhoogd van 3% naar 4%. Het effect van de toename van de technische voorzieningen wordt verantwoord onder het hoofd wijziging kostenopslag.

27 Overige wijzigingen in de technische voorzieningen

	2024	2023
Sterfte	-492	-110
Afkopen	-35	-247
Arbeidsongeschiktheid	292	18
Overige mutaties	-26	-40
	-261	-379

28 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is afgenomen van 14.289 ultimo 2023 naar 13.105 ultimo 2024, een afname van 1.184. Voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar de toelichting onder punt 5.

29 Overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioen-aanspraken van gewezen deelnemers van ons pensioenfonds naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever.

30 Pensioenuitkeringen

	2024	2023
Ouderdoms- en vroegpensioen	10.818	10.884
Partnerpensioen	4.288	4.288
Wezenpensioen	14	17
Invaliditeitspensioen	14	19
Afkopen	35	240
Overlijdensuitkering	13	12
	15.182	15.460

31 Pensioenuitvoeringskosten

	2024	2023
Personeelskosten	310	296
Bestuurskosten	201	159
Huur	20	31
Kantoorkosten	13	14
Accountantskosten	43	44
Kosten certificerend actuaris	22	20
Advieskosten	61	4
Contributies en heffingen toezichthouders	41	39
Uitkeringsadministratie	31	27
Verzekerenadministratie	275	46
Overige	24	29
	1.041	709

Van de bestuurskosten is een bedrag van 32 (2023: 31) toegerekend aan de kosten voor vermogens-beheer. Deze kosten zijn al in mindering gebracht op de bovengenoemde bestuurskosten.

De accountantskosten hebben betrekking op de controle van de jaarrekening, de controle van de verslagstaten en het opstellen van een assurance-rapport bij de basisgegevens door BDO Audit & Assurance B.V.

Uitgedrukt per deelnemer en pensioengerechtigde bedragen de uitvoeringskosten in 2024 € 500,00 (2023: € 332,00). De uitvoeringskosten zijn gestegen, het aantal deelnemers en pensioengerechtigden is afgenomen. Hierdoor is het bedrag per deelnemer en pensioengerechtigde toegenomen. De stijging van de uitvoeringskosten is met name veroorzaakt door een toename van de advieskosten (door het onderzoek naar het nieuwe pensioenstelsel) en een toename van de kosten voor de verzekerenadministratie (als gevolg van de implementatiekosten van een nieuw pakket).

In het afgelopen jaar zijn geen dwangsommen en boetes aan het pensioenfonds opgelegd.

32 Andere lasten

Door het pensioenfonds is aan Aegon een koopsom betaald om aan een aantal gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dezelfde toeslag toe te kennen als aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds.

Overige toelichtingen

(alle bedragen in 1.000 euro)

33 Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds waren in 2024 gemiddeld 3,0 (2023: 3,0) werknemers in dienst. In fte's bedroeg het aantal werknemers in 2024 gemiddeld 2,1 (2023: 2,1).

Personeelskosten

	2024	2023
Salarissen	231	222
Belastingen en sociale lasten	27	26
Pensioenlasten	42	39
Overige personeelskosten	10	9
	310	296

34 Verbonden partijen

Als verbonden partijen kunnen worden aangemerkt: Rexel S.A., de hierbij aangesloten onderneming en de bestuurders. Beleggingen in aandelen in verbonden partijen zijn niet toegestaan tenzij geen directe invloed is op het aantal te houden aandelen, doordat belegd wordt in een index waar deze aandelen in opgenomen zijn.

Met de aangesloten onderneming is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Voor een nadere uiteenzetting hiervan wordt verwezen naar de overige gegevens.

Over de beloning van de bestuurders wordt verwezen naar punt 35 (bezoldiging bestuurders).

35 Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de bestuurders tezamen bedraagt 75 (2023: 65). Er zijn geen garanties en leningen verstrekt aan de bestuurders.

36 Solvabiliteit

	2024	2023
Aanwezig vermogen	337.417	336.568
Af: technische voorzieningen	262.217	258.829
Eigen vermogen	75.200	77.739
Af: vereist eigen vermogen	43.413	43.080
Vrij vermogen	31.787	34.659
Minimaal vereist eigen vermogen	11.190	10.956
Dekkingsgraad actueel	128,7%	130,0%
Beleidsdekkingsgraad	131,6%	130,8%

Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen van 43.413 (2023: 43.080) is uitgegaan van de zogenaamde standaardmethode. Volgens deze methode zijn de volgende benodigde buffers bepaald:

Benodigde buffers

	2024	2023
Renterisico (S1)	10.387	10.781
Zakelijke waarden risico (S2)	32.769	32.063
Valutarisico (S3)	0	0
Commodities risico (S4)	0	0
Kredietrisico (S5)	7.832	7.997
Verzekeringstechnisch risico (S6)	6.903	6.766
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0
Concentratierisico (S8)	0	0
Operationeel risico (S9)	0	0
Actief beheer risico (S10)	0	0

Ultimo 2024 bedraagt het vereist eigen vermogen 16,6% (2023: 16,6%) van de technische voorzieningen (op basis van de strategische mix) en het minimaal vereist eigen vermogen 4,3% (2023: 4,2%).

Zowel ultimo 2024 als ultimo 2023 is het eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen.

37 Bestemming saldo baten en lasten

Het saldo van de staat van baten en lasten is overeenkomstig de statuten toegevoegd aan de algemene reserve.

38 Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2025 is een toeslag van 2,0% verleend op de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Dit heeft geleid tot een daling van de actuele dekkingsgraad per 1 januari 2025 van 128,7% naar 126,1%.

In maart 2025 heeft de werkgever besloten de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds per 31 december 2025 stop te zetten. Daarbij heeft de werkgever verzocht mee te werken aan een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken van de werknemers van Rexel Nederland B.V. Dit zal in de tweede helft van 2025 worden uitgewerkt.

Er hebben geen andere gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Naarden, 22 mei 2025

Het bestuur:

N. Mol

L.F. Jongepier

M. Lind

H. Rieske

R. Joop

D.T. van Ruler

Overige gegevens

Uitvoeringsovereenkomst

Tussen het pensioenfonds en Rexel Nederland B.V. is een uitvoeringsovereenkomst gesloten. Over de premiebetaling is het volgende geregeld in de uitvoeringsovereenkomst:

Voor de deelnemers wordt over de jaren 2023 tot en met 2025 een vaste doorsneepremie van 40,2% over de pensioengrondslag betaald. Deze pensioenpremie bestaat uit de premie die actuariael nodig is voor de opbouw van de pensioenverplichtingen in dat jaar, vermeerderd met een opslag die nodig is voor het in stand houden van het feitelijk eigen vermogen (met als minimum het minimaal vereist eigen vermogen en als maximum het vereist eigen vermogen) en met een opslag die nodig is om de uitvoeringskosten van het pensioenfonds te kunnen dekken. De pensioenpremie is berekend aan de hand van een vaste rekenrente van 1,45%. De deelnemer is een eigen bijdrage verschuldigd waarvan de hoogte wordt vastgesteld door de aangesloten onderneming. Deze eigen bijdrage wordt in twaalf maandelijkse termijnen op het salaris van de deelnemer ingehouden. Een eventueel overschot op de pensioenpremie wordt toegevoegd aan de reserve pensioenpremie, een eventueel tekort wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig. Als in enig jaar de pensioenpremie vermeerderd met de reserve pensioenpremie minder bedraagt dan de kostendekkende premie (of gedempte premie als die hoger is) zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd.

In de uitvoeringsovereenkomst worden verder afspraken gemaakt over de volgende zaken:

- betalingsverplichtingen en betalingsvoorbehoud van de werkgever;
- informatieverstrekking door de werkgever;
- opstellen en wijzigen van de pensioenreglementen.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.687.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 84.350 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van de pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Sagittarius is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 22 mei 2025

drs. R. van der Meer AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Sagittarius

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Sagittarius op 31 december 2024 en van het saldo van baten en lasten over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.687.000. De materialiteit is gebaseerd op 0,5% van het pensioenvermogen, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en reserves. Het pensioenvermogen en de dekkingsgraad van het pensioenfonds en de mogelijkheid om aan de verplichtingen naar haar deelnemers te voldoen, zijn belangrijke indicatoren voor de gebruiker van de jaarrekening. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 84.350 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak continuïteit

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking (het vereist eigen vermogen) aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals opgenomen op pagina 49 in de jaarrekening is het aanwezig eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2024 131,6%.

Op pagina 21 van het jaarverslag besteedt het bestuur aandacht aan de toekomst van het pensioenfonds. Het bestuur heeft op pagina 31 van de jaarrekening toegelicht, dat de jaarrekening is opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de activiteiten van het pensioenfonds.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Het verkrijgen van controle-informatie over het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen;
- Overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante elementen bevat en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de bepaling van het vereist eigen vermogen en de dekkingsgraden;
- Het nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- Overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een continuïteitsrisico;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling;
- Het inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties;
- Bespreken met het bestuur wat de impact is van de Wet Toekomst Pensioenen op het pensioenfonds.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen zijn een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties opgeleverd dat de continuïteitsveronderstelling van het bestuur niet passend is en hebben niet geleid tot identificatie van continuïteitsrisico's.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het verantwoordingsorgaan toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar pagina 14 van het jaarverslag, waarin het bestuur haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en bestaan van de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem geëvalueerd en in het bijzonder de frauderisicoanalyse. Voor zover wij noodzakelijk achten hebben wij de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Significante tekortkomingen inzake de interne beheersing hebben wij schriftelijk gecommuniceerd met het bestuur.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Beschrijving:	Vanwege het schattingselement in het bepalen van de grondslagen voor de berekening van de technische voorzieningen, de omvang van de technische voorzieningen en de impact van de technische voorzieningen op de beleidsdekkingsgraad en daarmee op de besluitvorming onderkennen wij een frauderisico ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.
Onze controleaanpak:	Dit frauderisico is tevens een van de kernpunten van onze controle. Daarom verwijzen wij naar het kernpunt 'Schattingen in de waardering van de technische voorzieningen'.

PREMIEBIJDAGEN EN BELEGGINGSRESULTATEN

- Beschrijving:** Op grond van onze beroepsregels gaan wij uit van een verondersteld frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Op basis van onze risicoanalyse onderkennen wij een frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording in de niet-routinematige / handmatige journaalboekingen in de opbrengstverantwoording.
- Onze controleaanpak:** Wij hebben, vanuit de memoriaalboekingen, eerst de boekingen met betrekking tot reguliere, periodieke, premie- en beleggingsopbrengsten aangesloten met de ontvangen premie-inkomsten of de door de vermogensbeheerder verantwoorde beleggingsopbrengsten. Voor de resterende, en dus niet-routinematige / handmatige journaalposten, hebben wij per journaalpost de juistheid van de journaalpost vastgesteld aan de hand van de onderliggende brondocumentatie.

DOORBREKEN VAN DE INTERNE BEHEERSING DOOR HET BESTUUR

- Beschrijving:** Bij onze controlewerkzaamheden hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een evaluatie van aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, hetgeen een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude kan betekenen. Op basis van onze risicoanalyse hebben wij vastgesteld op welke manieren het bestuur de aanwezige interne beheersing kan doorbreken. Wij zien het risico op het doorbreken van de interne beheersing in het doorvoeren van handmatige journaalboekingen en in het vaststellen van de te hanteren veronderstellingen voor de berekening van de technische voorzieningen.
- Onze controleaanpak:** Wij hebben specifieke werkzaamheden uitgevoerd, zijnde data-analyses op de grootboekmutaties, inclusief de memoriaalboekingen en de werkzaamheden zoals in de kernpunten beschreven. Daarnaast hebben wij de rapportages van de sleutelfunctionarissen doorgenomen. Hieruit hebben wij geen indicaties op het doorbreken van de interne beheersing en hieruit volgende afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of non-compliance geconstateerd. Ten aanzien van het vaststellen van de te hanteren veronderstellingen voor de berekening van de technische voorziening verwijzen wij naar de sectie 'kernpunten van onze controle' in onze verklaring.

Controleaanpak niet-naleven van wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. Onze inschatting en de daarop volgende controlewerkzaamheden zijn in lijn met NBA-handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen' en onze ervaring in de sector. Deze werkzaamheden bestaan uit: afstemming met het bestuur, het lezen van notulen en het kennisnemen van rapporten van de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Wij hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert geweest op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle.

Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Reikwijdte

Uitbesteding van processen aan dienstverleners

Het pensioenfonds heeft het beheer van beleggingen uitbesteed aan Northern Trust (hierna: ‘vermogensbeheerder’). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van onder andere informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door de vermogensbeheerder.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico’s op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico’s in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor het pensioenfonds relevante interne beheersingsmaatregelen van de dienstverleners in de specifiek daarvoor opgestelde (SOC-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen, beoordelen van de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2024 en het beoordelen van de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de dienstverleners.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden verricht op onder andere de beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen de beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen gecontroleerd aan de hand van brondocumentatie bij het pensioenfonds.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede processen en de aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

SCHATTINGEN IN DE WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Beschrijving: De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. De waardering van de technische voorziening komt tot stand op basis van een berekening van aanspraakgegevens van deelnemers en belangrijke schattingen.

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op marktwaaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals de door De Nederlandsche Bank ('DNB') gepubliceerde rentetermijnstructuur, kostenopslagen en de door het Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde levensverwachtingen (tafels). Deze tafels worden gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds.

De waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen zijn beschreven in het hoofdstuk 'Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling' op pagina 32 en 33 van de jaarrekening.

In verband met de complexe berekening en de significante schattingselementen is deze post een kernpunt voor onze controle.

Onze controleaanpak: Wij hebben de aan de voorziening ten grondslag liggende basisgegevens gecontroleerd, rekening houdend met NBA-handreiking 1120: 'Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfondsen'. Bij deze basisgegevens hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Verder hebben wij de toereikendheid van de technische voorzieningen beoordeeld door het toetsen van de door het bestuur gehanteerde uitgangspunten. Dit hebben wij onder andere gedaan door het beoordelen van de gehanteerde rekenrente, overlevingstafel, ervaringssterfte en kostenopslagen. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij eveneens de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de door het bestuur ingeschakelde certificerend actuaris beoordeeld.

Wij hebben bij de controle van de juistheid en toereikendheid van de technische voorzieningen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruik gemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij de redelijkheid van de aannames van het bestuur met betrekking tot de actuariële grondslagen beoordeeld en besproken met de certificerend actuaris.

De gehanteerde grondslagen en veronderstellingen, zoals vermeld op pagina 32 en 33 van de jaarrekening en de hierbij behorende toelichtingen op pagina 41 hebben wij getoetst aan de hand van de vereisten van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van het verantwoordingsorgaan;
- het verslag van het intern toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds Sagittarius vanaf de controle van het boekjaar 2016 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang geleverd.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 22 mei 2025

BDO Audit & Assurance B.V.

namens deze,

W.J.P. Hoeve RA